

Uloga i značaj edukacije poreznog računovodstva

Oreški, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:156609>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-05**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

IVANA OREŠKI

**ULOGA I ZNAČAJ EDUKACIJE POREZNOG
RAČUNOVODSTVA**

Diplomski rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

IVANA OREŠKI

**ULOGA I ZNAČAJ EDUKACIJE POREZNOG
RAČUNOVODSTVA**

Diplomski rad

JMBAG: 0010185333, redovna studentica

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Porezno računovodstvo

Znanstveno područje: Područje društvenih znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ksenija Černe

Sumentor: prof. dr. sc. Robert Zenzerović

Pula, 18. prosinac 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Ivana Oreški, kandidatkinja za magistricu poslovne ekonomije, smjera Financijski management, ovime izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

Ivana Oreški

U Puli, 18. prosinac 2018. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Ivana Oreški, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom **“ULOGA I ZNAČAJ EDUKACIJE POREZNOG RAČUNOVODSTVA”** koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 18. prosinac 2018. godine

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POREZNO RAČUNOVODSTVO	2
2.1. Pojmovno određenje poreza	2
<i>2.1.1. Porezni sustav u Republici Hrvatskoj</i>	<i>7</i>
<i>2.1.2. Vrste poreza s aspekta poreznog obveznika</i>	<i>10</i>
2.2. Zakon o računovodstvu u kontekstu poreznog računovodstva	17
2.3. Kodeksi profesionalne etike računovođa u kontekstu poreznog računovodstva	18
3. ULOGA I ZNAČAJ EDUKACIJE POREZNOG RAČUNOVODSTVA	20
3.1. Pojmovno određenje edukacije	20
3.2. Sustav obrazovanja	21
3.3. Neformalni oblici izobrazbe – stručna literatura, seminari i tečajevi	24
3.4. Program stjecanja zvanja „ovlaštenog računovođe“	25
3.5. Licenciranje računovodstvene profesije	27
3.6. Međunarodnih standardi edukacije	29
<i>3.6.1. Struktura i ciljevi Međunarodnih standarda edukacije</i>	<i>31</i>
<i>3.6.2. Profesionalne kompetencije računovođa</i>	<i>33</i>
3.7. Porezno savjetništvo	36
3.8. Sličnosti i razlike između edukacije u Republici Hrvatskoj i Europi	38
4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O ZNANJU I EDUKACIJI POREZNOG RAČUNOVODSTVA	40
4.1. Opis metodologije istraživanja	40
4.2. Karakteristike uzorka istraživanja	41

4.3. Rezultati empirijskog istraživanja	42
4.3.1. <i>Rezultati empirijskog istraživanja provedenog među studentima</i>	42
4.3.2. <i>Rezultati empirijskog istraživanja provedenog među ispitanicima iz gospodarstva</i>	60
5. ZAKLJUČAK	70
LITERATURA	72
POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIČKIH PRIKAZA	75
SAŽETAK	77
SUMMARY	77

1. UVOD

Naziv i tema ovog diplomskog rada je "Uloga i značaj edukacije poreznog računovodstva" te će se unutar istog opisati i prikazati važnost navedenih pojmova.

Predmet i cilj diplomskog rada jest istražiti temu uloge i edukacije poreznog računovodstva te koji je njen značaj. Istraživanjem se upoznajemo s pojmovima te proširujemo dosadašnje znanje o navedenoj tematici.

Tijekom izrade diplomskog rada korišteno je nekoliko metoda: promatranje, metoda istraživanja, metoda analize i sinteze te induktivna metoda. U sklopu diplomskog rada autorica provodi empirijsko istraživanje na uzorku studenata te zaposlenika koji se koriste poreznim računovodstvom u svom radu. Prilikom izrade diplomskog rada autorica se koristi primarnim, sekundarnim internim i eksternim izvorima podataka.

Rad se uz uvod i zaključak sastoji od 5 poglavlja unutar kojih se detaljno razrađuje tematika poreznog računovodstva te uloge i značaja edukacije poreznog računovodstva.

U uvodnom poglavlju opisuje se predmet i cilj diplomskog rada, pregled korištenih metoda te izvori literature i podataka. Drugo poglavlje opisuje porezno računovodstvo i donosi pregled poreznog sustava Republike Hrvatske i vrsta poreza s aspekta poreznog obveznika. Proučava se Zakon o računovodstvu, te kodeksi profesionalne etike računovođa. Treće poglavlje, ujedno i glavna tema ovog diplomskog rada, donosi pojmovno određenje edukacije općenito, vrši se pregled sustava obrazovanja uz neformalne oblike izobrazbe. U ovom poglavlju autorica se dotiče i Programa stjecanja zvanja ovlaštenog računovođe i samog licenciranja računovodstvene profesije. Dotiču se međunarodni standardi edukacije gdje se donosi pregled strukture i ciljeva te profesionalnih kompetencija računovodstva. Kao završetak poglavlja autorica donosi pregled sličnosti i razlika između edukacije u Republici Hrvatskoj i Europi. Empirijsko istraživanje i njegovi rezultati predočeni su u četvrtom poglavlju diplomskog rada. Na kraju rada daje se zaključak te pregled korištene literature.

2. POREZNO RAČUNOVODSTVO

Porezno računovodstvo je dio računovodstvene grane u čijem fokusu je sustav poreznih evidencija i proračuna, a u skladu sa važećim pripadajućom zakonskom regulativom. Kao takvo obuhvaća aktivnosti od planiranja poreznog tereta, evidencije i obračuna istoga, do interpretacije i primjene poreznih propisa u širem smislu. Porezno računovodstvo podrazumijeva i proučavanje i analizu javnih davanja te naposljetku planiranje i analizu poslovanja u kontekstu rezultata poslovanja i poreznih obaveza i opterećenja.

2.1. Pojmovno određenje poreza

Postoji puno definicija poreza, u nastavku je jedna od njih. „Porezi su obvezna davanja koja bez izravne i trenutne protuusluge država uzima od osoba i poduzeća da bi pomoću prikupljenog novaca financirala javne rashode. Drugim riječima, svi moramo plaćati dio svojih prihoda državi da bi nam ona za uzvrat osigurala javne usluge kao što su obrazovanje, zdravstvena zaštita, javna sigurnost, briga za starije i siromašne članove društva i sl.“ (Institut za javne financije, 2007)

Porez je obveza svakog građana koji ostvaruje određena primanja da od tih primanja jedan dio daje državi za njezino funkcioniranje iz čega se pokrivaju različite usluge, kao što su zdravstvo, sigurnost (policija, vatrogasci), državna ulaganja u imovinu, razvoj društva, ekonomije i gospodarstva. To je jedan vid solidarnosti svakog građana da ulaže dio svojih primanja u društvo i društvene potrebe za unaprjeđenje sveopćeg gospodarstva i društva općenito.

Porezni sustav obuhvaća porezne prihode koje država ubire na temelju fiskalnog suvereniteta i koristi ih za financiranje svojih potreba. Prihodi se ubiru od poreza, carina, doprinosa, taksa, parafiskaliteta i drugih financijskih davanja. Kada se uspoređuju porezni sustavi različitih zemalja, dolazi se do zaključka kako ne postoje dvije države koje bi primjenjivale iste porezne oblike. Razlog tomu je što na porezni sustav utječu različiti faktori – povijesni razvoj, privredna struktura, broj stanovnika, veličina zemlje, dohodak po glavi stanovnika, političko uređenje, pripadnost integracijama i slično.

Mjesto i uloga poreza mijenjala se s vremenom. Porezi u robovlasničkim društvima razlikovali su se od poreza u feudalnim državama. Kako se uloga poreza mijenjala s vremenom, porezi su danas ne samo financijski instrument za pokrivanje rashoda, nego se koriste i kao sredstvo za ostvarivanje nekih ekonomskih, socijalnih i drugih ciljeva i politika.

Porezna terminologija je bogata i široka, a nazivi koji se pojavljuju kod definiranja poreza se uglavnom odnose na pojmove koji su vezani uz određeni porezni oblik ili učinke koji se javljaju kod oporezivanja. Elementi oporezivanja se prema autorima Srb i Čulo (2005) dijele na osobne i materijalne, a prikazujemo ih u nastavku Tablicom 1.

Tablica 1. Elementi oporezivanja

MATERIJALNI ELEMENTI	OSOBNI ELEMENTI
porezna snaga	porezni subjekti
granica poreznog opterećenja	porezni obveznik
porezni izvor	porezni platac
porezni objekt	porezni destinatar
porezna osnovica	porezni jamac
porezna jedinica	porezni savjetnik
porezna stopa	
porezne liste	
razrez poreza	
porezni katastar	
porezna tarifa	

Izvor: Izrada autora prema Srb i Čulo (2005)

Kao što je vidljivo iz tablice, osobni elementi jesu su porezni subjekti, porezni obveznik, porezni platac, porezni destinatar, porezni jamac i porezni savjetnik. Materijalni, odnosno objektivni elementi su: porezna sposobnost, granica poreznog

opterećenja, porezni izvor, porezni objekt, porezna osnovica, porezna jedinica, porezna stopa, porezne liste, razrez poreza, porezni katastar i porezna tarifa.

Svaki oblik prikupljanja državnih prihoda mora zadovoljavati određena obilježja kako bi se mogao svrstati među poreze. Autori Srb i Čulo (2006) navode sljedeća obilježja poreza:

- derivativnost poreza,
- prisilnost poreza,
- javni interes ubiranja ,
- odsutnost protunaknade za plaćeni porez,
- ubiranje u novcu,
- nedestinirani prihodi država.

U nastavku diplomskog rada se ukratko osvrćemo na navedena obilježja prema autorima Srb i Čulo (2006).

Derivativnost poreza – Porezi su instrument preraspodjele dohotka. Država uzima vrijednosti nastale oporezivanjem u određenoj godini i ta sredstva koristi za financiranje potreba vlastite nadležnosti. Prema tome država ima pravo na temelju ustavnih ovlaštenja obavljati preraspodjelu. Za prikupljanje poreza koriste se različiti financijski instrumenti.

Prisilnost poreza – plaćanje poreza je dužnost poreznih obveznika pa se može reći da prikupljanje poreza ima prisilan karakter. Prisilnost podrazumijeva naplatu, a ne uvođenje poreza. Sila se primjenjuje ukoliko porezni obveznik ne izvrši svoju dužnost. Uvođenje poreza ne događa se silom, odnosno uvođenje se razlikuje u različitim etapama razvoja poreza pa tako postoje tri osnovna načina uvođenja:

- nametanje porezne obveze silom,
- uvođenje porezne obveze na osnovi ugovora,
- uvođenje porezne obveze na osnovi ustavnog pristanka.

Prva etapa, odnosno način uvođenja, je bio kod robovlasničkih država gdje su se porezi silom nametani pokorenim gradovima i saveznicima. Pobjednik je tako imao

neograničeno pravo raspolaganja gubitničkim životima i imovinom, a za provođenje nije bio potrebno odobrenje obveznika. U feudalnim državama postojali su privatnopravni odnosi između feudalnog gospodara i kmetova te stanovništva, a porezna obveza je podrazumijevala naknadu za korištenje zemljišta od strane poluslobodnog stanovništva. „Osim elemenata ugovornog odnosa koji kmetovi izvršavaju u obliku poreza kao zakupnine za zemljište, o ugovornom karakteru poreza može se govoriti i u slučajevima kada su staleške skupine odobravale uvođenje izvanrednih poreza“ (Jelčić, 1998., str. 78). Uvođenje na temelju ustavnog pristanka pojavljuje se nakon ukidanja feudalizma i tada porezi gube prisilan karakter.

Javni interes ubiranja – oporezivanjem se zadovoljava određena državna potreba što znači da porezi služe za podmirivanje državnih, odnosno javnih rashoda. Ova porezna značajka bila je prisutna i u robovlasničkim i feudalnim državama kada su se javnim prihodima podmirivali rashodi dvora i vladara.

Odsutnost naknade za plaćeni porez – za plaćanje poreza obveznici od države ne dobivaju direktnu protunaknadu. Visina plaćenog poreza ne ovisi o koristi koju porezni obveznik dobije. To znači da porezni obveznici imaju posrednu protuuslugu jer se sredstva prikupljena oporezivanjem koriste za financiranje različitih državnih potreba.

Ubiranje u novcu – porezi se u suvremenom državama utvrđuju i ubiru u novcima. Postoje iznimni uvjeti kada se porezi prikupljaju u naturi, npr. u slučaju elementarnih nepogoda, ali se taj sustav oporezivanja napušta čim se stanje u državi vrati u normalu. Ubiranje u novcu je najjednostavniji i najefikasniji način prikupljanja poreza.

Nedestimirani prihodi država – namjena poreza najčešće nije unaprijed utvrđena. Međutim, u suvremenim društvima sve češće se čitav iznos prikupljen primjenom jednog poreza, koristi za financiranje unaprijed utvrđenih rashoda. Prema Jelčiću (1998) glavni nedostaci destiniranosti su:

- Destiniranim prihodima se osiguravaju samo sredstva za zadovoljavanje točno utvrđenih javnih potreba. Time dolazi do situacije da za financiranje neke bitne potrebe nedostaju sredstva, dok za neke druge manje prioritetne potrebe ima višak sredstava.

- Povećanje udjela destiniranih poreza u ukupnim ubranim prihodima često dovodi do veće potrebe za sredstvima koja se ubiru primjenom nedestiniranih poreza, a to utječe na povećanje poreznog opterećenja.
- Destinirani porez se zadržavaju u poreznom sustavu i nakon što se predviđene potrebe zadovoljene.
- Vezivanje prihoda za točno utvrđeni rashod često dovodi do formiranja posebnog instrumenta raspodjele prihoda i do uvođenja posebnih organa upravljanja. To može dovesti do situacije da donošenje odluke o raspolaganju sredstvima bude kompliciranije, dugotrajnije i skupljen nego u onim rashodima koji se podmiruju nedestiniranim porezima.

S druge strane, prednosti destiniranih poreza su:

- Stvara se neposrednija veza između nositelja poreznog tereta i državnih usluga kojima se oni koriste.
- Građani se lakše nose s poreznom obvezom kad znaju na što će se prikupljeni porezi utrošiti.
- Destiniranim porezima se osiguravaju sredstva za podmirivanje neke javne potrebe. Tako je primjenom takvih poreza osiguran barem minimum sredstava za financiranje nekih nepredviđenih rashoda koji se u suprotnom ne bi mogli financirati.
- Prihodi prikupljeni destiniranim porezima osiguravaju kontinuitet u financiranju određenih javnih potreba. Tako se osigurava i sigurnost pritjecanja sredstava za određene potrebe i to omogućava lakše vođenje i dugoročniju državnu politiku za zadatke iz njezine nadležnosti.
- Kada se vezuju prihodi od poreza uz točno utvrđeni rashod, lakše se dobiva pristanak građana za uvođenje novog poreza ili povećanje postojećeg.

Porezni sustavi obuhvaćaju više oblika što se naziva porezni pluralizam, za razliku od poreznog monoizma gdje postoji samo jedan porezni oblik. Prema Jelčiću (1998) ne postoji nijedna država u svijetu u kojoj je na snazi porezni monoizam.

Odmah nakon što su se porezi pojavili, pojavilo se i pitanje s kojim pravom države uvode porezne obveze. O opravdanosti ubiranja poreza oduvijek pišu mnogi

teoretičari pa su se razvile i različite teorije o opravdanosti ubiranja poreza. Dvije osnovne vrste teorija su teorija sile i ekonomska teorija. Teorija sile je jedna od najstarijih teorija i prema njoj se država smatra silom koja ratuje i pobjeđuje i na temelju pobjede u ratu poraženima uzima život i imovinu. U sadašnjosti, ova teorija podrazumijeva da u državama s apsolutističkom vlašću nije potrebna dozvola za uvođenje poreza, a oporezivanje je opravdanom pravom jačeg. S druge strane, ekonomske teorije polaze od toga „da porez pokušavaju opravdati elementom ekvivalencije. Naime, država će na ime ubranog poreza poreznim obveznicima pružiti neku ekvivalenciju – pružiti im neku uslugu – nešto za njih učiniti (štiti vlasništvo, tjelesni integritet i sl.)“ (Srb, Perić, 2001., str. 54.). Najpoznatije ekonomske teorije prema Jelčiću (1998) su teorija cijene, teorija žrtve, teorija reprodukcije, organska teorija i sociološka teorija.

Kao rezultat oporezivanja pojavljuju se evazija poreza, prevaljivanje poreza i dvostruko oporezivanje. Evazija poreza podrazumijeva pokušaj izbjegavanja plaćanja porezne obveze. Porezna evazija može biti rezultat svjesne namjere poreznog obveznika da netočnim prikazivanjem bitnih čimbenika smanji porezni dug. Postoje nezakonita porezna evazija i nezakonita porezna evazija. Prevaljivanje poreza znači prebacivanje poreznog tereta na drugog i ono je dopušteno zakonom, a faze koje se pojavljuju kod prevaljivanja su: perkusija, reperkusija, incidencija i difuzija. Do dvostrukog oporezivanja dolazi kada se isti porezni objekt istodobno oporezuje istim poreznim oblikom u dvije države. To se prema autorima Srb i Čulo (2005) može izbjeći unilateralnim propisima na načelima reciprociteta ili bilateralnim međunarodnim konvencijama kojima se nastoji izbjeći dvostruko oporezivanje.

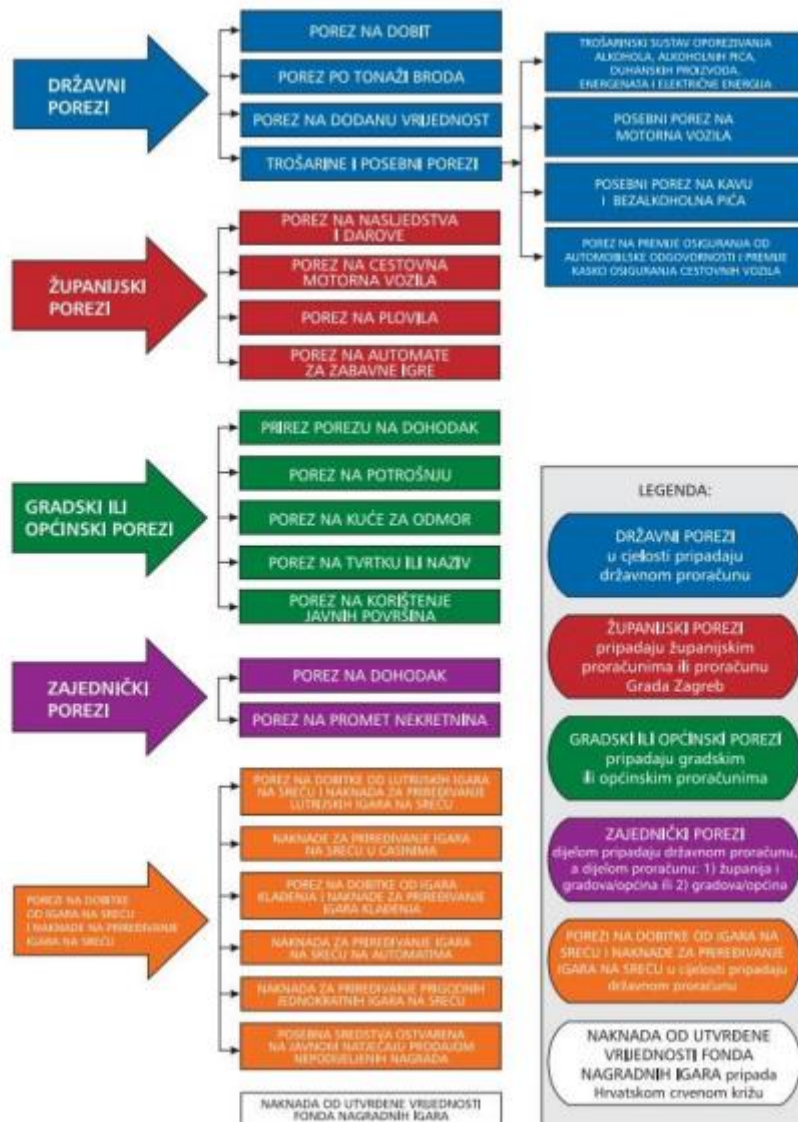
2.1.1. Porezni sustav u Republici Hrvatskoj

Budući da je Republika Hrvatska relativno mlada država, uglavnom je prihvatila rješenja koje upotrebljavaju druge europske države. Također, država se pripremala za pridruživanje europskim integracijama pa je porezni sustav nastojala približiti poreznim sustavima razvijenih zemalja. Srb i Čulo (2006., str. 117) smatraju kako je „Hrvatska nakon osamostaljenja pristupila temeljitom preoblikovanju svog fiskalnog

sustava radi stvaranja tržišno primjerene fiskalne politike. Provedenim promjenama poreznog sustava izvršena je zamjena socijalističkog planskog gospodarstva s tržišnim. Izgradnja novog sustava trebala je osigurati podizanje razine socijalne skrbi i proračunske potrošnje te osigurati adekvatne izvore sredstava za potrebe ustroja i funkcioniranja države, kao i financiranje obrane u nametnutom nam ratu.“

Hrvatski porezni sustav poštuje načela jednakosti i pravednosti, a zadatak mu je provesti i ostvariti ciljeve fiskalne politike. Ustavnim odredbama je regulirano kako su u ostvarivanju fiskalnih ciljeva dužni sudjelovati svi u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima.

Slika 1. Hrvatski porezni sustav

Izvor: Kesner-Škreb, M., Kuliš, D. (2006) *Porezni vodič za građane*, Institut za javne financije, Zagreb

Na Slici 1. prikazani su porezni oblici od kojih se sastoji porezni sustav Republike Hrvatske.

2.1.2. Vrste poreza s aspekta poreznog obveznika

S aspekta poreznog obveznika porezi se dijele na neposredne i posredne, odnosno izravne i neizravne, i ova je podjela najzastupljenija u teoriji i praksi. Nakon provedenih reformi u Republici Hrvatskoj u primjeni je prema Srb i Čulo (2005) porezni sustav koji čine neposredni (direktni ili izravni) porezi i porezi od stanovništva – indirektni, neizravni porezi. Navedena podjela izravnih i neizravnih poreza razrađena je dalje u tekstu, a u nastavku je prikazana Tablicom 2.

Tablica 2. Podjela poreza s aspekta poreznog obveznika

IZRAVNI POREZI	NEIZRAVNI POREZI
porez na dohodak	
porez na dobit	
porez na nasljedstva i darove	
porez na cestovna motorna vozila	porez na promet nekretnina
porez na plovne objekte	posebni porezi (trošarine, akcize)
porez na automate za zabavne igre	
prirezi porezu na dohodak	
porez na potrošnju	
porez na kuću za odmor	
porez na neobrađeno polj. zemljište	
porez na neiskorištene poduzetničke nekretnine	
porez na neizgrađeno građevinsko zemljište	
porez na tvrtku ili naziv	
porez na korištenje javnih površina	

Izvor: Izrada autora prema Srb i Čulo (2005)

Porez na dohodak smatra se poreznim oblikom razvijenog kapitalizma. Pretpostavke koje su nametnule potrebu i koje su omogućile uključivanje poreza na dohodak u porezni sustav prema Jelčiću (1998) jesu:

- a) postojanje više izvora prihoda iz kojih obveznik poreza ostvaruje ekonomsku snagu,
- b) postojanje relevantnih podataka za razrez poreza, odnosno utvrđivanja visine prihoda,
- c) postojanje adekvatno osposobljene administracije koja uspješno kontrolira naplatu poreza,
- d) utvrđen sadržaj pojma dohotka kao najpogodnijeg izraza ekonomske snage poreznog obveznika,
- e) prihvaćanje shvaćanja o nužnosti suradnje između poreznih obveznika i poreznih tijela.

Obveznik poreza na dohodak je u pravilu fizička osoba. „Predmet oporezivanja porezom na dohodak je dohodak koji porezni obveznik ostvari u tuzemstvu i inozemstvu, a izvor dohotka su primiti ostvareni od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primitaka“ (Srb, Čulo, 2005., str. 125.)“.

Dohodak od samostalne djelatnosti je dohodak ostvaren od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti. Ovaj dohodak čini razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka koji su nastali u poreznom razdoblju. Obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost moraju se upisati u registar poreznih obveznika i utvrditi dohodak na temelju podataka iz poslovnih knjiga i evidencija. Poslovne knjige su prema Srb i Čulo (2005) knjiga primitaka i izdataka, popis dugotrajne imovine, knjiga prometa i evidencija o tražbinama i obvezama, knjiga popisa o nabavi i prodaji robe.

Dohodak od imovine i imovinskih prava se prema Jelčić (1998) utvrđuje kao razlika između primitaka i izdataka vezanih uz najamnine, zakupnine, iznajmljivanja soba, stanova i slično, primitaka od autorskih prava i ostalih imovinskih prava.

Dohodak od kapitala ostvaruje se primicima od kamata, izuzimanja imovine i korištenje usluga na teret dobiti tekućeg razdoblja i udjela u dobiti. Prema Srb i Perić (2001) primici od isplaćenih dividendi nisu oporezivi.

Dohodak od osiguranja obuhvaća primitke u visini uplaćenih i porezno priznatih premija osiguranja s obilježjem štednje i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, a prestankom osiguranja dohotkom se smatra iznos primitka ako je manji od uplaćenih premija osiguranja.

Drugi dohodak je kategorija koja podrazumijeva sve druge dohotke koji ne pripadaju pod prethodno navedene oblike dohotka.

Obveznik poreza na dohodak je svaka fizička osoba koja ostvaruje dohodak, a obveznikom se smatra i nasljednik za sve porezne obveze koje nastaju iz naslijeđenih izvoda dohotka. Obveznici su dužni podnijeti poreznu prijavu do kraja veljače za prethodnu godinu. Kod razreza i naplate poreza na dohodak događaju se brojne teškoće zbog različitih uvjeta pod kojima porezni obveznici ostvaruju dohodak. (Srb i Perić, 2001)

Porez na dobit se kao porezni oblik primjenjuje u gotovim svim industrijskim zemljama. Ima jako veliki značaj u kontroli i reviziji poslovanja poduzetnika.

Za ovaj porez može se reći da ima elementa poreza na dohodak i poreza na dobit. „Sličnost s porezom na dohodak javlja se onda, kada raspoređena dobit poduzeća (dividenda) ulazi u dohodak dioničara – obveznika poreza na dohodak. Sličnost s porezom na dohodak očituje se i u činjenici da je porez na dobit godišnji porez, da se tijekom godine plaća akontacija poreza, da se početkom naredne godine podnosi porezna prijava za preplaćeni porez ili pak plaća razlika do visine utvrđenog iznosa poreza. Sličnost poreza na dobit s porezom na prihod ogleda se u tome, što se pri njegovoj primjeni ne uzimaju u obzir osobna svojstva vlasnika društva kapitala, odnosno ne vodi se računa u njegovoj ekonomskoj snazi“ (Jelčić, 1998., str. 248.).

I Republika Hrvatska je nakon osamostaljenja krenula u reformu poreznog sustava. Porez na dobit u tom sustavu nema dominantnu ulogu u formiranju prihoda državnog proračuna. Prema Srb i Čulo (2005) postoje dva temeljna gledišta u shvaćanju poreza na dobit su gledište s objekta porezivanja i gledište subjekta koji je porezni obveznik. S prvog gledišta, porez oporezuje dohodak društva pa se tretira podvrstom

poreza na dohodak. S drugog gledišta, to je porez na društvo i različit je oblik od onog kojim se oporezuje fizička osoba.

Oporezivanje dobiti često dovodi do problema. Dobit je definirana kao iznos razlike između vlastitog kapitala uloženog u djelatnost poduzeća na kraju i na početku razdoblja, odnosno kao razlika prihoda i rashoda promatranog poslovnog razdoblja, a problem nastaje kod poreznih oslobođenja i olakšica, poreznom tretmanu kamata, gubitka i slično. „Visoko porezno opterećenje dobiti može imati negativne porezne implikacije (potiče potrošnju, a umanjuje sklonost ka štednji i investiranju), a nejednaki porezni tretman domaćih i stranih ulaganja protivi se načelu neutralnosti poreza“ (Jelčić, 1998. str. 256.).

Porez na nasljedstvo i darove je do srpnja 1997. bio propisan Zakonom o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave, a nakon toga propisan je i primjenjuje se na temelju Zakona o porezu na promet nekretnina (NN 53/1990) prema kojem se na nasljedstvo, darove i druge nekretnine stečene bez naknade plaća porez na promet nekretnina koji je zajednički prihod države, općina i gradova.

Ovim Zakonom je u potpunosti i jedinstveno obuhvaćeno oporezivanje nekretnina i promet nekretnina. Međutim, njegovim donošenjem izgubila se preglednost i cjelovit uvid u praćenje i ostvarivanje tih poreznih prihoda“ (Srb i Čulo, 2005., str.141.). Ovaj porez plaća se na nekretnine koje nasljednici nasljeđuju ili steknu po nekoj drugoj osnovi bez naknade. Obveznici poreza su fizičke i pravne osobe koje naslijede ili prime na dar imovinu koja je predmet oporezivanja poreza na nasljedstva i darove. Osnovica ovog poreza je tržišna vrijednost darovane ili naslijeđene imovine u trenutku nastanka porezne obveze, a obveza plaćanja nastaje u trenutku pravomoćnog rješenja. Ovaj porez ne plaćaju državna tijela i tijela lokalne samouprave. Također, porez se ne plaća na imovinu darovanu ili ustupljenoj Republici Hrvatskoj ili državi lokalne i regionalne samouprave. Prema Srb i Čulo (2005) područjima od posebne državne skrbi također je omogućeno neplaćanje ovog poreza.

Porez na cestovna motorna vozila plaćaju fizičke i pravne osobe vlasnici registriranih automobila i motocikala.

Ovaj porez plaća se na osobne automobile prema kriteriju starosti i snazi motora. Plaćanja poreza su oslobođena vozila u vlasništvu države, odnosno jedinica lokalne i regionalne samouprave. Porez se plaća na temelju rješenja o porezu koje donosi Porezna uprava.

Porez na plovne objekte plaćaju vlasnici plovnih objekata prema kriteriju godine gradnje, opremljenosti i dužini plovnog objekta. Ovaj porez se ne plaća za objekte kojima se obavlja registrirana djelatnost. Porez na plovne objekte prema Srb i Perić (1999) prihod je županije u kojoj je obavljena registracija plovnog objekta.

Porez na automate za zabavne igre se prema Srb i Perić (1999) plaća na automate za zabavne igre u javnim prostorima. Obveznici plaćanja ovog poreza su fizičke i pravne osobe koje su u uporabu stavile automate za zabavne igre. Prije stavljanja automata u uporabu, nadležnom poreznom tijelu se moraju podnijeti zahtjevi za izdavanje nadzorne naljepnice za označavanje automata.

Prirez porezu na dohodak se plaća u skladu s odredbama Zakona o financiranju lokalne i regionalne samouprave (NN 127/17) koju samostalno utvrđuju grad, odnosno općina. Prema tom Zakonu (2018) osnovica za obračun prireza je iznos obračunatog poreza na dohodak, a dobiveni iznos povećava porezno opterećenje obveznika.

Porez na potrošnju se prema Ministarstvu financija (www.porezna-uprava.hr) te Zakonu o lokalnim porezima (NN115/15) plaća na potrošnju alkoholnih pića, piva, bezalkoholnih pića, vina. Propisuju ga grad ili općina i kao takav je njihov prihod. Stopa ne smije biti veća od 3%. Porezna osnovica za izračun poreza je prodajna cijena pića.

Porez na kuću za odmor prema Ministarstvu financija (www.porezna-uprava.hr) plaćaju fizičke i pravne osobe vlasnici kuća za odmor. Porez se ne plaća za razorene kuće i u vremenu kad su u kućama smještene izbjeglice i prognanici. Porez se plaća prema četvornom metru, a visinu propisuje grad ili općina. Prihod prikupljen ovim oporezivanjem pripada općini, odnosno gradu na području gdje se nalazi imovina na koju se plaća ovaj porez.

Porez na tvrtku ili naziv plaćaju fizičke ili pravne osobe koje su obveznice poreza na dobiti ili dohodak, odnosno koji obavljaju djelatnost. Porez je prihod grada, odnosno općine. (Srb i Čulo, 2005)

Porez na korištenje javnih površina je prihod općine, odnosno grada i iznos propisuje općina ili grad. Obveznici plaćanja su fizičke i pravne osobe koje koriste javne površine. (Srb i Čulo, 2005)

Porez na neobrađeno poljoprivredno zemljište plaća porezni obveznik koji u vlasništvu ili najmu ima zemljište koje ne obrađuje godinu dana. Plaća se po jednom hektaru neobrađenog obradivog zemljišta. Visinu poreza utvrđuju općina, odnosno grad koji mogu propisati uvjete za oslobođenje plaćanja ovog poreza. (Srb i Čulo, 2005)

Porez na nekorištene poduzetničke nekretnine - Obveznici poreza na nekorištene poduzetničke nekretnine su fizičke ili pravne osobe koje u vlasništvu imaju poduzetničke nekretnine u kojima se poduzetnička djelatnost ne obavlja godinu dana. Porezna osnovica je površina nekretnine u četvornim metrima. Porez se ne plaća na nekretnine s kojima upravlja jedinica lokalne samouprave i koje imaju svojstvo kulturnog dobra. (Srb i Čulo, 2005, www.porezna-uprava.hr)

Porez na neizgrađeno građevinsko zemljište je porez koji plaćaju pravne i fizičke osobe koje su vlasnici neizgrađenog građevinskog zemljišta. To je zemljište koje se nalazi unutar granice građevinskog područja gdje se u skladu s prostornim planom mogu graditi građevine za poslovne, stambene i druge namjene.

Porez na promet nekretnina predstavlja neizravan porez kojim se oporezuje promet nekretnina, tj. stjecanje vlasništva nekretnina. Stjecanjem se smatra kupoprodaja, zamjena, nasljeđivanje, darovanje, iznajmljivanje nekretnina od trgovačkih društava i drugih osoba. Porezna osnovica je tržišna vrijednost nekretnine u trenutku stjecanja, a procjenjuje je Porezna uprava. „Osnovicom se smatra ukupan iznos (vrijednost) predmetne nekretnine za izvršeni prijenos (promet) vlasništva nekretnine. Pri prometu nekretnine koja se obavi zamjenom, porezna osnovica utvrđuje se za

svakog sudionika u zamjeni i to prema tržišnoj vrijednosti koju svaki sudionik stječe zamjenom“ (Srb, Čulo, 2005., str.148.).

Posebni porezi (akcize ili trošarine) također su oblik neizravnog poreza. U posebne poreze ubrajaju se porezi na promet koji se nazivaju akcize ili trošarine. Njima se oporezuje promet jednog ili nekoliko istovrsnih proizvoda. „Trošarine se smatraju jednim od najstarijih poreznih oblika, a karakterizira ih jednostavnost ubiranja, izdašnost i mali broj poreznih obveznika. Uvođenje posebnih poreza na promet provedeno je u svim državama radi osiguravanja sigurnih izvora prihoda kojima država zadovoljava javne potrebe, a u porezni sustav su uključeni tako da u biti predstavljaju državni monopol“ (Srb, Čulo, 2005., str.150). Najčešće se ovim porezima oporezuju nafta i naftni derivati, sol, uvozni automobili, cigarete, kava, duhan i drugi. Ovi porezi prisutni su u svim državama i najčešće su podijeljeni u tri skupine: duhanske prerađevine, alkoholni proizvodi i naftne prerađevine. „Među nedostacima akciza treba spomenuti regresivni karakter primjene najizdašnijih akciza, kao što su npr. one kojima se oporezuje promet alkoholnih pića, cigareta, kave (pozivanje na zdravstvene razloge ovog oporezivanja ne utječe na činjenicu da teret plaćanja tih akciza najčešće osjećaju osobe s manjom ekonomskom snagom), te da plaćanje akciza poskupljuje oporezovane izvozne proizvode“ (Perić, 2001., str. 145.)

Porez na dodanu vrijednost je „porezni oblik kojim se oporezuje vrijednost što ju je prodavač dodao na cijenu kupljenog/prodanog proizvoda odnosno usluge. Porezna osnovica ovog poreza jest razlika između kupovne i prodajne cijene. U pravilu, ovim se porezom oporezuju sve prometne faze na putu robe od proizvođača do krajnjeg potrošača“ (Jelčić, 1998., str. 280.) Porez na dodanu vrijednost može se utvrditi direktnim oporezivanjem i indirektnim oporezivanjem dodane vrijednosti. Kod direktnog oporezivanja se primjenjuju metode zbrajanja i metoda odbitka. Kod metode zbrajanja, svi elementi cijene se zbroje i tako formiraju dodanu vrijednost, a kod metode odbitka se dodana vrijednost izračunava na način da se vrijednost prometa u prethodnoj fazi ciklusa odbija od ukupne vrijednosti poreza u ciklusu oporezivanja. S druge strane, prema Perić (2001) indirektnim oporezivanjem porezna obveza se izračunava tako da se od svote poreza plaćenog na ukupnu vrijednost u ciklusu oporezivanja, odbije porez na dodanu vrijednost plaćen u prethodnoj fazi.

2.2. Zakon o računovodstvu u kontekstu poreznog računovodstva

Zakonom o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16) uređuje se računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, izvještaj o plaćanjima javnom sektoru, revizija godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, sadržaj godišnjeg izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora.

Direktive Europske unije vezane za računovodstvenu regulativu u regulativu Republike Hrvatske uvedene su i uvođit će se upravo putem spomenutog Zakona.

Zakon o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16) dužni su primjenjivati poduzetnici, a poduzetnici prema ovom Zakonu su trgovačka društva i trgovci pojedinci određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva, poslovne jedinice poduzetnika sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi ako prema propisima te države nema obveze vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja i poslovne jedinice poduzetnika iz države članice ili treće države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima, podružnice inozemnih poduzetnika u Republici Hrvatskoj, ako ista nije poslovna jedinica. Poduzetnici se prema Zakonu u računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16) razvrstavaju na mikro, male, srednje i velike ovisno o kriterijima iznosa ukupne aktive, iznosa prihoda i prosječnog broja radnika tijekom poslovne godine

Računovodstveni poslovi prema članku 7. Zakona o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16) su prikupljanje i obrada podataka na temelju knjigovodstvenih isprava, priprema i vođenje poslovnih knjiga, priprema i sastavljanje godišnjih financijskih izvješća, prikupljanje i obrada podataka u vezi s pripremom i sastavljanjem godišnjeg izvješća i financijskih podataka za statističke, porezne i druge potrebe. Svaki poduzetnik je prema Zakonu dužan skupljati knjigovodstvene isprave i voditi poslovne knjige. Također, dužan je sastavljati financijske izvještaje. Računovodstvena dokumentacija obuhvaća knjigovodstvene isprave, poslovne

knjige, godišnje financijske izvještaje, godišnje konsolidirane financijske izvještaje i godišnja izvješća te konsolidirana godišnja izvješća. Knjigovodstvena dokumentacija prema Zakonu o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16) mora biti točna, potpuna, povjerljiva i razumljiva.

Prema Zakonu o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16), poslovne knjige su dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige i poduzetnik ih je dužan voditi po načelu dvojnog knjigovodstva. U dnevnik se evidentiraju knjigovodstvene promjene koje su nastale u određenom izvještajnom razdoblju. Glavnu knjigu čine bilančni i izvanbilančni zapis. U pomoćne knjige ubrajaju se knjiga blagajne, knjiga inventara i knjiga dioničara.

Zakon o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16) u petoj točki obrađuje standarde financijskog izvještavanja, odnosno Hrvatske standarde financijskog izvještavanja i Međunarodne standarde financijskog izvještavanja. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja obuhvaćaju računovodstvena načela i pravila priznavanja i klasifikacije poslovnih događaja te njihovo sastavljanje i prezentiranje u financijskim izvještajima, a donosi ih Odbor za standarde financijskog izvještavanja. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja su uređeni Uredbom Europske unije, te ih donosi organizacija IASB koji djeluje na međunarodnoj razini.

Zakon o računovodstvu u kontekstu proučavane teme razradili smo radi njegove važnosti. Naime, Zakon služi za mnogo toga i pomaže definiranju poreznih obveznika kada su to poduzetnici, važnost se očitava zbog primjene HSFI ili MRS/MSFI, zbog utjecaja poreznih opterećenja na različite ekonomske kategorije i sl.

2.3. Kodeksi profesionalne etike računovođa u kontekstu poreznog računovodstva

Kroz razradu poglavlja dolazi se do kodeksa profesionalne etike računovođa u kontekstu poreznog računovodstva. Navedeni kodeks od iznimne je važnosti prvenstveno što su porezi nešto na čemu je moguće varati. Sve je više utaja poreza, raznih prijevara, neprikazivanja i potrebno je znati ponašati se, te kod takvih situacija etika i moral dolaze do izražaja.

U svijetu se sve više nastoji uspostaviti transparentan odnos prema etici i integritetu na radnom mjestu. Kodeksi profesionalne etike podrazumijevaju normativnu usmjerenost djelovanja, postupanja prema zakonima i propisima kao pokazatelj pravednosti određene profesije.

Jedan od takvih etičkih kodeksa je i Kodeks profesionalne etike računovođa. Kodeksom se regulira zanimanje računovođa i njegovo javno i privatno ponašanje, poznavanje pravila struke i profesionalnih etičkih normi, a na ovaj se način direktno kontrolira i praksa.

Međunarodna federacija računovođa (IFAC) koja je osnovana 1977. godine s glavnim ciljem jačanja računovodstvene profesije djeluje kroz različite Odbore. Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe izdaje Kodeks etike za profesionalne računovođe. Ovaj Kodeks sastoji se od tri dijela kroz koje se obrađuje:

- opća primjena IESBA-ovog Kodeksa,
- profesionalni računovođe u javnoj praksi,
- profesionalni računovođe u gospodarstvu.

Prvi dio obuhvaća uvod i temeljna načela, poštenje, objektivnost, profesionalnu kompetentnost i dužnu pažnju, povjerljivost i profesionalno ponašanje.

U dijelu profesionalnih računovođa u javnoj praksi obrađuje se profesionalno imenovanje, sukobi interesa, druga mišljenja, naknade i ostali oblici nagrada, marketing profesionalnih usluga, darovi i ugošćivanje, čuvanje klijentove imovine, objektivnost, neovisnost – angažmani revizije i uvida, neovisnost – ostali angažmani s izražavanjem uvjerenja. Treći dio, koji se odnosi na profesionalne računovođe u gospodarstvu, obrađuje moguće konflikte, pripremu i izvještavanje informacija, djelovanje s dovoljno stručnosti, financijske interese i poticaje.

3. ULOGA I ZNAČAJ EDUKACIJE POREZNOG RAČUNOVODSTVA

Računovodstvena profesija u Republici Hrvatskoj je samoregulirana odnosno zakonodavni okvir do sada nije uvjetovao certificiranje zvanja. To znači da je temelj računovodstvene profesije postojeći sustav obrazovanja, a to su srednja škola te visoka učilišta i fakulteti. Prema Zakonu o računovodstvu (NN 78/18, čl.7) ako poduzetnik povjeri obavljanje računovodstva drugim pravnim ili fizičkim osobama one moraju biti licencirane za obavljanje tih poslova na temelju posebnog zakona. Poduzetnik ostaje u potpunosti odgovoran za povjerene poslove, kao i za nesmetano obavljanje nadzora od strane nadzornih tijela.

Svaka profesija, pa tako i računovodstvena, pokušava se društvu nametnuti kroz kvalitetan rad kako bi stekla poštovanje okoline. U današnje vrijeme, sve češće se stvaraju profesionalna udruženja koja promiču položaj i ugled određen profesije. U Republici Hrvatskoj računovodstvena profesija nije do kraja uređena, a u društvu se pojavljuju zaključci kako se tim poslom može baviti svatko. Zbog toga se predlaže licenciranje računovođa koje, između ostalog, dovodi do pitanja edukacije o poreznom računovodstvu koje više ne bi bilo samoregulirano, već bi bilo obvezno za računovođe.

3.1. Pojmovno određenje edukacije

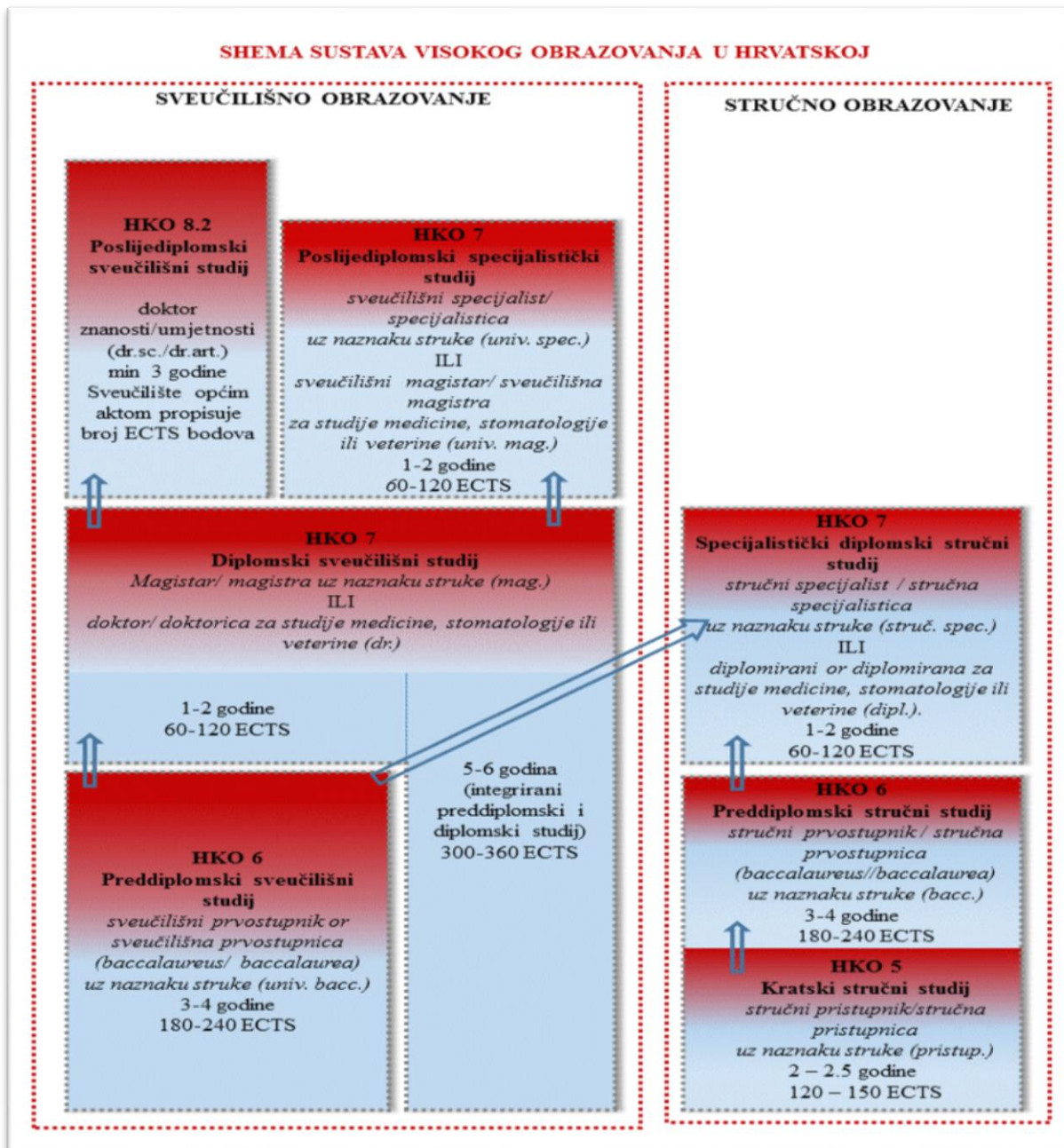
Edukacija računovođa trebala bi obuhvatiti školovanje, rad u struci i stalno usavršavanje. Stalno usavršavanje je ključno za kvalitetno obavljanje računovodstvenih poslova, posebice u trenutnim uvjetima u državi gdje stalno dolazi do izmjena zakona i propisa. Računovođe kontinuirano prate seminare i radionice, pohađaju tečajeve, čitaju stručnu literaturu, a upravo kombinacijom svih navedenih načina računovođa stječe potrebna znanja za kvalitetno obavljanje poslova iz svoje nadležnosti. Dodatno školovanje računovođa također je opcija, ali skupa i dugo traje, a u kriznim vremenima ljudi su sve rjeđe spremni na dodatne novčane izdatke.

3.2. Sustav obrazovanja

Sustav obrazovanja vezano uz računovodstvenu profesiju obuhvaća srednje ekonomske škole te visoka učilišta i fakultete. U ekonomskim školama u programima je predmet Knjigovodstva koji nudi osnove knjigovodstvene profesije. Iako mnogo današnjih računovođa radi sa srednjom stručnom spremom, odnosno završenom srednjom ekonomskom školom, najoptimalnije bi bilo da srednja ekonomska škola bude samo podloga za ekonomski fakultet.

Fakultetska izobrazba u području računovodstva daje temeljna teorijska znanja kao podlogu za uspješno praktično obavljanje računovodstvenih poslova. U Republici Hrvatskoj postoje privatna i javna učilišta, sveučilišni i stručni studiji na kojima se slušaju računovodstveni kolegiji. U nastavku (slika 2) se prikazuje sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

Slika 2. Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Izvor: Agencija za znanost i visoko obrazovanje (2015) <https://www.azvo.hr/hr/designs-9852/58-preglednik-studijskih-programa/399-shema-studija-u-rh> (pristup 12.09.2018.)

Na slici 2. prikazana je shema sustava visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj gdje se vidi da se sustav sastoji od sveučilišnog obrazovanja i stručnog obrazovanja. Sveučilišno obrazovanje obuhvaća preddiplomske sveučilišne studije, diplomske sveučilišne studije, poslijediplomske specijalističke studije i poslijediplomske sveučilišne studije. Stručno obrazovanje sastoji se od kratkih stručnih studija, preddiplomskih stručnih studija te specijalističkih diplomskih stručnih studija.

Istraživanje Hrvatske revizorske komore iz 2015. godine provedeno od strane Domagoja Bakrana, dipl. oec. iz Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika te prof. dr. sc. Katarine Žager s ekonomskog fakulteta u Zagrebu za potrebe prikaza stanja u okruženju i perspektiva računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj, pokazuje kako se udio računovodstvenih kolegija u ukupnom broju ECTS bodova kreće od 11 – 26%. Najveći udio računovodstvenih kolegija u ukupnom broju ECTS bodova ima na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, a najmanji udio na Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji i to 11 %. Na Fakultetu ekonomije i turizma u Puli udio računovodstvenih kolegija je 21 %. (Prikaz stanja u okruženju i perspektiva računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj (2015) www.revizorska-komora.hr)

Specijalistički poslijediplomski studiji iz područja računovodstva izvode se na (Prikaz stanja u okruženju i perspektiva računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj (2015) www.revizorska-komora.hr):

- Ekonomskom fakultetu u Zagrebu: Financijsko izvještavanje, revizija i analiza, Računovodstvo i porezi, Upravljačko računovodstvo i interna revizija,
- Ekonomskom fakultetu u Splitu : Poslovna ekonomija,
- Ekonomskom fakultetu u Rijeci: Računovodstvo, i najnoviji uvedeni specijalistički studij,
- Ekonomskom fakultetu u Osijeku: Specijalistički poslijediplomski studij računovodstvo, revizija i analiza.

Upravo zadnji spomenuti specijalistički poslijediplomski studij u Osijeku u svom programu govori o pripremi za stjecanje zvanja ovlaštenog računovođe i revizora te pripremu za licenciranje računovođa.

3.3. Neformalni oblici izobrazbe – stručna literatura, seminari i tečajevi

U Republici Hrvatskoj postoji nekoliko izdavačkih i savjetničkih kuća iz područja računovodstva koje izdaju stručne časopise, knjige, održavaju tečajeve i seminare iz područja računovodstva prateći pritom aktualnosti vezane uz struku. Ovi oblici izobrazbe nisu obvezni i korisnici usluga dobrovoljno odlučuju koji oblik najviše odgovara njihovim potrebama.

Neke od najpoznatijih izdavačkih i savjetničkih kuća su:

- RRiF –plus d.o.o. i RRiF – Konzalting

Ovo su nakladničko - konzultantska trgovačka društva koja izdaju časopise, stručne priručnike iz područja računovodstva, financija, poreza i prava, te održavaju seminare i daju konzultacije. U RRiF grupi su još RRiF visoka škola i RRiF učilište.

- Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika (HZRIF)

HZRIF je također nakladničko konzultantsko društvo koje izdaje časopise, knjige te održava seminare, edukacije, tečajeve, konferencije i slično.

- TEB – poslovno savjetovanje

Također je tvrtka koja se bavi konzultacijama i nakladništvom, održava seminare, edukacije, tečajeve i drugo.

Časopisi koji su dostupni računovodstvenoj profesiji u Hrvatskoj uglavnom izlaze jednom mjesečno i obuhvaćaju područja bitna za to određeno razdoblje te također prate promjene u zakonima i propisima vezano za struku. Tako se npr. na polovici godine piše o polugodišnjim financijskim izvještajima, a početkom godine o završnim računima prethodne poslovne godine. Časopisi su dostupni u pisanom obliku, a najčešće je moguće kupiti i online izdanja koja omogućuju lakše pronalaženje potrebnih tema. Uz preplatu na određeni časopis, dobivaju se određene besplatne minute ili druge pogodnosti koje se mogu iskoristiti za telefonskih razgovor s nekim od savjetnika određene savjetodavne kuće. Knjige i priručnici i dopune izdanja izdaju se najčešće kada na snagu stupa neki novi zakon ili propis. (www.rif.hr, www.rrif.hr, www.teb.hr)

Seminari u organizaciji savjetničkih kuća također prate aktualne teme iz područja računovodstva. Najčešće se odvijaju u gradovima diljem države, a učestalost odvijanja ovisi o broju prijavljenih za određeni seminar. Seminari su najčešće jednodnevni. Na svakom seminaru u cijenu je uključena literatura koja obuhvaća prezentacije sa seminara, a koja nije relevantna literatura, već samo koristi za lakše praćenje seminara. (www.teb.hr)

Tečajevi i programi osposobljavanja također su jedna od djelatnosti savjetničkih kuća. Tako primjerice, RRI plus d.o.o. održava tečaj za obavljanje knjigovodstvenih i računovodstvenih poslova i program usavršavanja za samostalno obavljanje i vođenje knjigovodstvenih i računovodstvenih te financijskih poslova.

3.4. Program stjecanja zvanja „ovlaštenog računovođe“

Hrvatski računovođa je neovisna udruga računovođa, poreznih savjetnika i financijskih djelatnika sa sjedištem u Zagrebu. Radi promicanja profesionalnosti struke donijeli su program za stjecanje zvanja „ovlaštenog računovođe“. U njihovom Pravilniku o programu, uvjetima i postupku stjecanja zvanja (2004) stoji da je „zadatak programa utvrditi područja znanja, njihov opseg i međusobnu zastupljenost u procesu obrazovanja za stjecanje zvanja „ovlašteni računovođa“. Istodobno, u Pravilniku o programu, uvjetima i postupku stjecanja zvanja (2004) navodi se kako “program ima za cilj profesionalnog računovođu usmjeriti znanjima potrebnim za njihove zadatke u suvremenom poslovnom okruženju, a to su briga za uspješno poslovanje, priprema namjenskih informacija za odlučivanje, uvođenje novih informacijskih sustava, vrednovanje bilančnih pozicija, strateško odlučivanje, predviđanje ishoda poslovanja tekućeg i budućeg razdoblja, oporezivanje, savjetovanje uprave i drugo. Temeljni cilj je osigurati stalan profesionalni razvoj računovođa.“

U gradivu Pravilnika o programu, uvjetima i postupku stjecanja zvanja (2004) obuhvaćena su sljedeća područja:

- računovodstvo u poslovnom okruženju,
- menadžment i odlučivanje,
- porezi,

- upravljanje financijama,
- interni i eksterni nadzor poslovanja,
- pravo u trgovačkom društvu,
- računalno u računovodstvu i
- računovodstvene vještine.

U svakom od područja znanja propisan je minimalni sadržaj kojeg je predavač dužan uskladiti s gradivom nadolazećih promjena zakona i propisa koje su u Republici Hrvatskoj učestale.

Literatura za pripremu postupka stjecanja zvanja se utvrđuje u dogovoru s izvoditeljima programa, a programu se pristupa dobrovoljno, odnosno ne postoji zakonska ni druga obveza pristupanja programu.

Za pristup programu trebaju se ispoštovati sljedeći zahtjevi (Pravilnik o programu, uvjetima i postupku stjecanja zvanja (2004)) :

- obrazovni zahtjevi,
- vladanje računovodstvenim vještinama,
- moralne osobine,
- članstvo u udruzi,
- obveza plaćanja troškova.

Polaznici moraju dokazati da imaju najmanje visoku ili višu stručnu spremu iz područja ekonomije. Također, polaznici moraju dokazati da su radili na poslovima računovodstva, ovisno o stručnoj spremi koju imaju. Vezano uz moralne osobine, polaznici moraju imati uvjerenje o nekažnjavanju i izjavu da nisu kažnjavani za povredu etičkog kodeksa računovodstvene struke. Polaznici prema Pravilniku (2004) moraju biti članovi udruge i obvezni su snositi troškove upisa, izvođenja programa, ispita i izdavanja uvjerenja. (Pravilnik o programu, uvjetima i postupku stjecanja zvanja (2004)) Ispit se sastoji iz gradiva po programu edukacije i sastoji se od pismenog i usmenog dijela. Provjeru znanja obavlja Povjerenstvo i postoje tri roka provjere znanja, ovisno o broju polaznika. Kada polaznik uspješno položi ispit, Udruga mu izdaje Uvjerenje o stečenom zvanju ovlašteni računovođa. (Pravilnik o programu, uvjetima i postupku stjecanja zvanja (2004))

3.5. Licenciranje računovodstvene profesije

U Republici Hrvatskoj se zadnjih godina sve više govori o licenciranju računovodstvene profesije. U nekoliko navrata provedba ovog dijela Zakona o računovodstvu se odgađala zbog pritiska javnosti, odnosno nedovoljno razrađenih uputa oko licenciranja. Hrvatska revizorska komora predložila je inicijalne teze za reguliranje računovodstvene profesije prema kojima bi se licenciranje odnosilo na računovodstvene servise koji obavljaju računovodstvene poslove za velike poduzetnike, srednje poduzetnike i subjekte javnog interesa, računovođe koji su zaduženi za sastavljanje i potpisivanje financijskih izvještaja, bilo da su zaposleni u računovodstvenom servisu ili rade kao zaposlenik u gore nabrojanim subjektima i na druge računovodstvene servise i računovođe po svojoj odluci.

Prema Prijedlogu inicijalnih teza o reguliranju računovodstvene profesije (2017), računovođe bi trebali zadovoljavati određene uvjete kako bi mogli pristupiti licenciranju:

- ulazak u profesiju – oni koji imaju 300 ECTS bodova i/ili VSS trebaju imati 2 godine praktičnog iskustva, položen stručni ispit i dobar ugled, a oni koji imaju 180 ECTS bodova 3 godine radnog iskustva, stručni ispit i dobar ugled
- zatečeni u profesiji – ovisno o formalnom obrazovanju, potrebno je imati od 8 do 6 godina praktičnog iskustva, nije potreban stručni ispit, a potrebno je zadovoljavati kriterij dobrog ugleda

Obveze licenciranih računovođa bile bi prema Prijedlog teza (2017):

- članstvo u registru koji vodi strukovna Komora,
- kontinuirano stručno usavršavanje,
- puna sposobnost obavljanja djelatnosti,
- financijska stabilnost,
- ispunjavanje članskih obveza prema strukovnoj Komori,
- dobar ugled.

Uvjeti koje računovodstveni uredi moraju ispuniti za licenciranje su:

- registrirano trgovačko društvo ili samostalna djelatnost,
- financijska stabilnost,

- dobar ugled,
- polica osiguranja od odgovornosti za štetu,
- najmanje jedan zaposleni licencirani računovođa u punom radnom vremenu,
- članstvo u strukovnoj organizaciji,
- ispunjavanje članskih obveza prema strukovnoj organizaciji.

Razdoblje prilagodbe za računovođe bi bilo 3 godine od početka primjene odredbe o licenciranju, a za računovodstvene servise odmah ili u roku jedne godine od datuma početka primjene odredbe.

Zakon bi trebao dati odgovore na pitanja tko će se licencirati, koja organizacija će biti zadužena za izdavanje licence, tko će provoditi edukacije, koji su uvjeti za dobivanje licence, kako će biti organizirana edukacija i mnoštvo drugih. Kako računovođe obavljaju usluge u privatnom i javnom sektoru „stalno se ponavljaju zahtjevi za stjecanjem novih i ažuriranih znanja iz specijalističkih područja pri čemu je potrebno permanentno stručno usavršavanje. Svaka profesija svoje poslove nastoji obavljati sukladno visokim etičkim standardima pa tako i hrvatski računovodstveni djelatnici, svoju aktivnost usklađuju s visokim etičkim standardima koje je propisao IASB - ov kodeks, a to su: profesionalna sposobnost, vjerodostojnost, kvalitetu usluga i povjerljivost“ (Ramljak,Pavić, 2016.).

Nedavno se pojavila organizacija, pokret koji se naziva “Inicijativa profesionalnih računovođa” koji se protive navedenom licenciranju računovođa. Pokret okuplja zaposlenike u računovodstvenim servisima te vlasnike obrta koji se bave računovodstvom, te su odlučili provesti peticiju u kojoj traže da se obveza licenciranja računovođa u Hrvatskoj izbacila iz zakona. Dr. sc. Vlado Brkanić izjavio je : “Strukovni certifikat da, kao nešto što ukazuje na to da se računovođa i dalje educira, što mu može pomoći u zapošljavanju i otvaranju vlastita računovodstvenog ureda – ali samo dobrovoljno! To je ono što članovi Glavnog odbora Udruge „Hrvatski računovođa“ i ja podupiremo.” (Časopis Računovodstvo, revizija i financije, rujna 2017., br.9, dostupno na www.rrif.hr)

Mnogo je razloga njihova protivljenja, poput negativnog utjecaja licenciranja na poduzetnike te naposljetku i na gospodarstvo, sam postupak se protivi EU direktivi i

praksi, problematika se javlja u troškovima koji će biti jednostavno nametnuti i oni koji ih neće moći pratiti morati će zatvoriti svoje urede, zatim u činjenici kako u radnim skupinama koje donose odluke o pravilima za licenciranje ne postoji i ne uključuje profesionalne računovođe.

3.6. Međunarodnih standardi edukacije

Veoma je važno znati na koje načine provoditi edukacije i usavršavanja studenata ali i članova računovodstvenih profesija. Kako bi se stvorili profesionalni računovođe, koji će svojom kvalitetom i znanjem tijekom svog rada pridonositi društvu i razvijati profesiju, Međunarodna federacija računovođa donijela je standarde prema kojima će se provoditi edukacije i usavršavanja.

Međunarodne standarde edukacije donijela je Međunarodna federacija računovođa. Ova organizacija osnovana je 1977. godine, a cilj joj je jačanje računovodstvene profesije i pridonosnje razvoju jakih ekonomija promicanjem visoko kvalitetnih profesionalnih standarda. Obuhvaća 159 članica i zastupa oko 2,5 milijuna računovođa diljem svijeta.

Okvir za međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe služi da pomogne članicama Međunarodne federacije računovođa na način da im daje upute za edukaciju i usavršavanje studenata i članova. U Okviru su u dva dijela obrađeni edukacijski koncepti i priroda Međunarodnih standarda edukacije i povezanih aplikacija.

Tablicom 3 u nastavku prikazana je struktura spomenutog Okvira.

Tablica 3. Struktura Okvira za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe

EDUKACIJSKI KONCEPTI	Kompetentnost Učenje i usavršavanje Početno profesionalno usavršavanje Trajno profesionalno usavršavanje Procjena: Mjerenje učinkovitosti učenja i usavršavanja
IEASB-ove PUBLIKACIJE I OBVEZE IFAC-ovih ČLANICA	Međunarodni standardi edukacije Povezane IAESB-ove publikacije Međunarodne smjernice za edukacijsku praksu (MSEP) Međunarodni informativni dokumenti za edukaciju (MIDE)

Izvor: Izrada autora prema Okviru za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe (2010)

Prikazani okvir jednim dijelom obuhvaća edukacijske koncepte na koje se osvrćemo u nastavku. Prvi navedeni koncept je kompetentnost, a postizanje kompetentnosti je ujedno i opći cilj računovodstvene edukacije. U ovom slučaju, kompetentnost podrazumijeva mogućnost obavljanja poslova prema standardima poštujući radnu okolinu. Kako bi računovođa bio kompetentan, mora imati profesionalno znanje, profesionalne vještine i profesionalne vrijednosti, etiku i stavove. Kako bi se kompetentnost postigla, osoba mora kontinuirano učiti i usavršavati se. Edukacija podrazumijeva stjecanje znanja i vještina koji se najčešće odvija u akademskim organizacijama. Praktično iskustvo podrazumijeva aktivnosti na radnom mjestu koje pridonose poboljšanju kompetencija. Uvježbavanjem se na radnom mjestu ili u simuliranim uvjetima radnog okruženja opisuju aktivnosti kao dopuna edukaciji i praktičnom iskustvu. Početno profesionalno usavršavanje je učenje kroz koje osobe

razvijaju kompetencije kojima će moći obavljati poslove u računovodstvenoj profesiji. Početno profesionalno usavršavanje uključuje opću edukaciju, profesionalnu računovodstvenu edukaciju, praktično iskustvo i procjenjivanje. Trajno profesionalno usavršavanje podrazumijeva trajno razvijanje profesionalnih znanja, profesionalnih vještina, profesionalnih vrijednosti, etike i stavova i kompetencija postignutih tijekom početnog profesionalnog usavršavanja. Profesionalni računovođe često tijekom karijere krenu obavljati poslove za koje trebaju nove kompetencije tako da je u tom slučaju trajno profesionalno usavršavanje nužno.

Prema Okviru za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe (2010) mjerenje učinkovitosti učenja i usavršavanja se postiže kroz mjerenje inputa, mjerenje procesa i mjerenje outputa. Mjerenje inputa podrazumijeva, primjerice, broj sati koliko traje neki tečaj, mjerenje procesa mjeri sam proces učenja i usavršavanja, a mjerenje outputa otkriva da li je profesionalni računovođa usavršio neku kompetenciju.

Drugi dio Okvira obrađuje Međunarodne standarde edukacije, povezane IAESB-ove publikacije, Međunarodne smjernice za edukacijsku praksu (MSEP) i Međunarodne informativne dokumente za edukaciju (MIDE).

3.6.1. Struktura i ciljevi Međunarodnih standarda edukacije

Prema Priručniku s objavama o međunarodnoj edukaciji (2010), cilj međunarodnih standarda edukacije je stvaranje profesionalnih računovođa koji će tijekom svoje karijere pridonositi društvu i razvijati profesiju. Standardima je propisan način edukacije i dodatnih usavršavanja, a u nastavku je prikazana struktura Međunarodnih standarda edukacije tablicom 4.

Tablica 4: Struktura Međunarodnih standarda edukacije

MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 1	Pristupni zahtjevi programa za edukaciju iz profesionalnog računovodstva
MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 2	Sadržaj programa za edukaciju iz profesionalnog računovodstva
MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 3	Profesionalne vještine i opće obrazovanje
MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 4	Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi
MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 5	Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom
MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 6	Procjena profesionalnih sposobnosti i kompetentnosti
MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 7	Trajno profesionalno usavršavanje (cjeloživotno učenje, trajno usavršavanje profesionalne kompetentnosti)
MEĐUNARODNI STANDARD EDUKACIJE 8	Zahtjevi kompetentnosti za revizijske profesionalce
MEĐUNARODNA SMJERNICA EDUKACIJSKE PRAKSE 1	Pristupi u razvijanju i održavanju profesionalnih vrijednosti, etike i stavova
MEĐUNARODNA SMJERNICA EDUKACIJSKE PRAKSE 2	Informacijske tehnologije za profesionalne računovođe
MEĐUNARODNA SMJERNICA EDUKACIJSKE PRAKSE 3	Zahtjevi u vezi s praktičnim iskustvom - početni profesionalni razvoj za profesionalne računovođe

Izvor: Izrada autora prema Priručniku s objavama o međunarodnoj edukaciji (2010)

Pristupni zahtjevi programa za edukaciju iz profesionalnog računovodstva obrađuje zahtjeve koji se moraju ispoštovati da bi se uopće moglo pristupiti programu edukacije. Sadržaj programa za edukaciju iz profesionalnog računovodstva sastoji se od planiranog sadržaja programa za edukaciju dok se u Međunarodnom standardu edukacije 3 definiraju potrebne profesionalne vještine i opće obrazovanje. Profesionalne vrijednosti, etika i stavovi obrađuju se u Međunarodnom standardu edukacije 4. Međunarodni standard edukacije 5 bavi se zahtjevima u vezi s praktičnim iskustvom, a Standard edukacije 6 obrađuje procjenu profesionalnih sposobnosti i kompetentnosti. Trajno profesionalno usavršavanje obrađuje se u Standardu 7, a Međunarodni standard edukacije 8 govori o zahtjevima kompetentnosti za revizorske profesionalce.

Tri Međunarodne smjernice edukacijske prakse obrađuju: pristupe u razvijanju i održavanju profesionalnih vrijednosti, etike i stavova, informacijske tehnologije za profesionalne računovođe i zahtjeve u vezi s praktičnim iskustvom.

3.6.2. Profesionalne kompetencije računovođa

Računovodstveni poslovi proizlaze iz organizacije računovodstva i računovodstvenih poslova. Razvitkom profesije, šire se i poslovi koje računovođe obavljaju. U početku nastanka profesije, u najvećoj mjeri poslovi su obuhvaćali evidentiranje poslovnih promjena odnosno knjigovodstvo. U današnje vrijeme, poslovi su mnogo složeniji od evidencija pa obuhvaćaju i znatno složenije poslove kao što su kontrola, planiranje, priprema i analiza informacija, fiskalna odgovornost, pravna pitanja, zakonodavni okvir.

Povećanjem obujma poslova, povećava se i potreba za većim znanjem i kontinuiranim obrazovanjem osoba koje obavljaju računovodstvene poslove. Računovođe imaju jako veliku odgovornost jer su dužni ispravno, objektivno i pouzdano voditi i obrađivati financijske informacije na području financijskog računovodstva, računovodstva troškova i upravljačkog računovodstva i to u četiri sustava računovodstva: računovodstvu neprofitnih organizacija, računovodstvu

proračuna, računovodstvu poduzetnika te računovodstvu obrtnika i slobodnih zanimanja. Informacije dobivene od računovođa imaju vrlo visoku vrijednost. „Javnost je zainteresirana za računovodstvene informacije, a ne smije se izgubiti iz vida ni činjenica da je Hrvatska dio Europske unije i velike računovodstvene svjetske zajednice koju karakterizira prihvaćanje i primjena međunarodnih standarda financijskog izvještavanja/međunarodnih računovodstvenih standarda, što dovodi do veće usporedivosti, ali i konzistentnosti u funkcioniranju obračunskog sustava, a onda i veće ozbiljnosti i odgovornosti za pripremu i objavu kvalitetnih računovodstvenih informacija“ (Ramljak, Pavić, 2016.)

Računovođe moraju imati odgovarajuće kompetencije kako bi posao obavljale kvalitetno. Prema Žager i Dečman (2016) kompetencije se dijele na tehničke kompetencije, profesionalne vještine i profesionalne vrijednosti, etiku i stavove, a koji su prikazani u Tablici 5 u nastavku rada.

Tablica 5. Profesionalne kompetencije računovođa

TEHNIČKE KOMPETENCIJE	financijsko računovodstvo i izvještavanje upravljačko računovodstvo financije i financijski menadžment oporezivanje revizija upravljanje rizicima interne kontrole zakoni i propisi informacijske tehnologije poslovno okruženje subjekta ekonomija poslovna strategija i menadžment
PROFESIONALNE VJEŠTINE	intelektualne vještine interpersonalne i komunikacijske vještine personalne vještine organizacijske vještine
PROFESIONALNE VRIJEDNOSTI, ETIKA I STAVOVI	profesionalni skepticizam i sposobnost prosudivanja etička načela predanost interesu javnosti

Izvor: Izrada autora prema Žager i Dečman (2016)

U Tablici 5 je vidljivo kako računovođe trebaju imati zaista velik broj kompetencija što dovodi do zaključka da je za kvalitetno poslovanje neophodno kontinuirano usavršavanje.

3.7. Porezno savjetništvo

Porezno savjetništvo je u Republici Hrvatskoj regulirano Zakonom o poreznom savjetništvu (NN 127/00, 76/13, 115/16) , a njime se uređuje djelatnost poreznog savjetništva kao neovisnog i samostalnog zanimanja poreznih savjetnika, njihove ovlasti i obveze, osnivanje, položaj i djelatnost Hrvatske komore poreznih savjetnika. Ovim Zakonom se u pravni poredak države prenijela regulativa Europske unije. „Porezno savjetništvo je djelatnost davanja savjeta o pitanjima iz zakonodavstva vezanog uz poreze i druga javna davanja, izrada i ovjera poreznih prijava i drugih akata u porezno – pravnom odnosu, kontinuirano ugovoreni nadzor pravilnosti vođenja poreznih računovodstvenih evidencija koje se vode radi izrade poreznih prijava i drugih poreznih isprava i porezno praćenje pojedinog poreznog obveznika koje porezna uprava uzima u obzir prilikom sustavne procjene umanjenja rizika prije pokretanja nadzora, stjecanja posebnog statusa tog poreznog obveznika u svrhu promicanja dobrovoljnog ispunjenja poreznih obveza prema poreznim tijelima i drugih poreznih postupaka, zastupanje u svim poreznim i prekršajnim postupcima pred poreznim tijelima, sudjelovanje u poreznim upravnim sporovima, vještačenja po odluci suda i/ili poreznog tijela u poreznim predmetima“ (Zakon o poreznom savjetništvu NN 127/00, 76/13, 115/16, 2017.)

Porezni savjetnici daju stručnu pomoć o poreznim pitanjima, a o njihovim uslugama sklapa se ugovor. Dužnosti poreznog savjetnika su savjetovanje stranaka o poreznim pitanjima, pomoć pri izradi poreznih prijava, zastupanje u poreznim postupcima pred poreznim tijelima.

U Članku 5. ovog Zakona obrađuje se dio oko obrazovanja poreznih savjetnika – diploma, odobrenje za rad i osobe ovlaštene za djelatnost poreznog savjetništva. Komora izdaje diplomu o položenom ispitu osobama koje ispune opće i posebne uvjete. Komora je dužna izdati odobrenje za rad u roku od 15 dana od predaje zahtjeva za rad poreznom savjetniku, a porezni savjetnik je dužan u poslovnim ispravama istaknuti broj i datum odobrenja za rad. Trgovačka društva također moraju istaknuti broj i datum odobrenja za rad za sve porezne savjetnike koje zapošljavaju.

Djelatnost poreznog savjetništva mogu obavljati:

- porezni savjetnici kojima je porezno savjetništvo samostalna djelatnost,
- javna trgovačka društva za porezno savjetništvo,
- društvo s ograničenom odgovornošću za porezno savjetništvo,
- inozemni porezni savjetnici i društva.

Kako bi osoba mogla obavljati poslove poreznog savjetnika, mora zadovoljavati određene opće i posebne uvjete za obavljanje poreznog savjetnika. U dijelu obrazovanja što pripada u posebne uvjete za obavljanje poreznog savjetništva, porezni savjetnik mora zadovoljavati sljedeće:

- imati diplomu ekonomskog ili pravnog fakulteta i najmanje 5 godina radnog iskustva na poreznim poslovima,
- položiti ispit za poreznog savjetnika i dobiti propisano ovjerenja za rad od komore,
- imati radno iskustvo na poreznim poslovima na primjeni računovodstvenih i poreznih propisa.

Strani porezni savjetnici također mogu obavljati porezno savjetničku djelatnost ako udovoljavaju određenim propisanim uvjetima.

Ispit za poreznog savjetnika se provodi u organizaciji Komore i polaže se pred povjerenstvo koje se sastoji od minimalno pet članova koje je imenovao ministar financija. Program ispita donosi Komora uz suglasnost ministra financija, a troškove ispita snosi osoba koja polaže ispit. Visinu troškova također utvrđuje Komora. Nadzor nad zakonitošću organizacije i provođenja ispita provodi Ministarstvo financija.

Porezni savjetnici ili društva za porezno savjetništvo dužni su se osigurati od odgovornosti za štetu koju bi mogli počinili stranci obavljanjem djelatnosti poreznog savjetništva. Porezni savjetnici se obvezno moraju udružiti u Komoru koja usklađuje i zastupa zajedničke interese poreznih savjetnika.

3.8. Sličnosti i razlike između edukacije u Republici Hrvatskoj i Europi

Računovodstvena i revizorska profesija u funkciji su kvalitetnijeg upravljanja poslovanjem. Hrvatska revizorska komora je istraživala stanje u okruženju vezano uz reguliranje računovodstvene profesije i kao primjer je uzela Austriju i Bosnu i Hercegovinu u prezentaciji Reguliranje računovodstvene profesije – prikaz stanja u okruženju i perspektive računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj (2015).

U Austriji Zakon o računovodstvenim zanimanjima razlikuje knjigovođu za obračun osobnog dohotka, knjigovođu i knjigovođu bilancista. Knjigovođa za obračun osobnog dohotka radi na obračunima osobnog dohotka i zastupanju vezanih za podnošenje poreznih prijava vezanih za osobni dohodak također radi i sve savjetodavne poslove iz njihove nadležnosti. Knjigovođa bilancist obavlja poslove knjigovodstva društava zajedno s obračunom osobnog dohotka, izrađuje bilancu društva, obračunava prihode i rashode, izrađuje financijska izvješća, savjetuje u poslovima razrezivanja poreza, obavlja zastupanje u poreznim i kaznenim poreznim postupcima, vodi računovodstvo obračuna troškova te sve savjetodavne poslove u okviru ovlaštenja. Knjigovođa se bavi obračunom osobnog dohotka i izradom bilance, obračunom prihoda i rashoda, obavlja obračunsko knjigovodstvo te sve savjetodavne poslove u okviru ovlaštenja. Knjigovođa također podnosi pretprijave poreza na promet. Prema istraživanju Hrvatske revizorske komore (2005) uvjet za obavljanje računovodstvene profesije u Austriji je javno odobrenje Austrijske gospodarske komore, a uvjeti za dobivanje tog odobrenja su puna sposobnost, posebno povjerenje, poslovno sjedište, osiguranje od odgovornosti, uređeni gospodarski odnosi.

U području obrazovanja, knjigovođa bilancist treba imati položen stručni ispit za knjigovođu bilancista i rad u praksi od najmanje godinu i pol. Knjigovođa mora imati položen stručni ispit za knjigovođu i obavljati stručnu djelatnost najmanje godinu i pol. Knjigovođa za obračun osobnog dohotka također mora imati položen stručni ispit za knjigovođu za obračun plaća te obavljati stručne poslove najmanje godinu i pol. Stručni ispit sastoji se od pismenog i usmenog djela u kojima se obrađuje cjelokupna računovodstvena teorija i praksa. Kontinuirana edukacija je također propisana te knjigovođa bilancist i direktor društva obvezno moraju pohađati tečajeve, odnosno

seminare za usavršavanje i to 30 sati godišnje, dok knjigovođe i knjigovođe za obračune plaća moraju pohoditi seminare 15 sati godišnje.

U Bosni i Hercegovini prema istraživanju Reguliranje računovodstvene profesije (Hrvatska revizorska komora, 2015) regulatorni okvir kojim se uređuje računovodstvena profesija obuhvaća: Zakon o računovodstvu i reviziji BiH, Zakon o računovodstvu i reviziji F BiH, Zakon o računovodstvu i reviziji RS, Odluku o uvjetima za stjecanje zvanja u računovodstvenoj profesiji BiH, Uputa o osnovama i kriterijima kontinuirane profesionalne edukacije u BiH, Pravilnik o kontinuiranoj edukaciji. U računovodstvenoj profesiji razlikuju se certificirani računovodstveni tehničar, certificirani računovođa i ovlašteni revizor. Certificirani računovodstveni tehničar mora imati završenu četverogodišnju srednju školu te 2 godine rada u struci (od čega 1 godinu rada na izradi financijskih izvještaja ili 3 godine na poslovima vođenja poslovnih knjiga), mora imati položen ispit. Također, dužan je prihvatiti prava i obveze iz Kodeksa etike i obvezno se kontinuirano stručno usavršavati. Certificirani računovođa mora imati jedna od propisanih završenih studija i ovisno o studiju koji je završio, određeni broj godina praktičnog rada na računovodstvenim poslovima. Također, certificirani računovođa mora imati položen ispit, ovisno o završenom studiju i kontinuirano se profesionalno educirati (minimalno 80 sati godišnje).

Kada se pogleda stanje profesije u Republici Hrvatskoj u usporedbi s gore navedenim zemljama, zaključuje se kako je u Republici Hrvatskoj profesija samoregulirana, a temelj je postojeći sustav obrazovanja. Za sada nema obveze licenciranja, odnosno certificiranja zvanja računovođa. Usavršavanje je nužno za kvalitetno obavljanje poslova, ali nije zakonski propisano što znači da postoji realna mogućnost da na tržištu rada postoje nedovoljno educirani računovođe.

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE O ZNANJU I EDUKACIJI POREZNOG RAČUNOVODSTVA

4.1. Opis metodologije istraživanja

Empirijsko istraživanje i pripadajuću metodologiju čine sljedeći elementi: predmet, cilj, zadaci, hipoteze te prikaz i interpretacija rezultata istraživanja. U radu se daje pregled korištenih metoda i instrumenata pri provedenom istraživanju, opisuju ispitanici, vrijeme i način prikupljanja podataka te način obrade podataka. Svi prikupljeni podaci su analizirani te se konačno daje interpretacija rezultata istraživanja.

Istraživanje u sklopu ovog diplomskog rada provedeno je u obliku anketa koje su plasirane online putem, a na temu "Uloga i značaj edukacije poreznog računovodstva". U odgovorima ispitanici su se oslanjali na svoje trenutno i prethodno iskustvo.

Problem istraživanja u ovom slučaju je utvrđivanje da li je potpuna ili nije razina stečenog znanja u području poreznog računovodstva kod studenata, te kao takva, bila je polazišna točka za provođenje istraživanja. Također, istraživanje je provedeno među ispitanicima, zaposlenim pojedincima, koji se u svojem poslovanju često susreću sa poreznim računovodstvom kao djelom ili cijelim oblikom njihova poslovanja, ne bi li se uvidjela realna potreba za dodatnim usavršavanjem i educiranjem studenata u području poreznog računovodstva.

Cilj uvijek proizlazi iz hipoteze postavljene na početku istraživanja, a cilj provođenja empirijskog istraživanja ovog diplomskog rada je procijeniti postoji li potreba za uvođenjem dodatnih edukacija te usavršavanja među studentima ekonomskih fakulteta kada je riječ o poreznom računovodstvu.

Hipoteza je nedokazana tvrdnja ili pretpostavka o predmetu istraživanja koji se nalazi u interesu istraživača. Hipoteze su često odgovori na istraživačka pitanja. Hipoteza koja se kroz provođenje istraživanja želi potvrditi glasi:

"H1: Studentima ekonomskih fakulteta diljem hrvatske potrebne su dodatne edukacije i usavršavanja u domeni poreznog računovodstva."

4.2. Karakteristike uzorka istraživanja

Empirijsko istraživanje je provedeno metodom ispitivanja koristeći se anketnim upitnikom kao glavnim instrumentom istraživanja. Istraživanjem koje se provodilo među studentima osječkog ekonomskog fakulteta putem e-ankete, te među studentima pulskog ekonomskog fakulteta putem tiskane ankete, nastojalo se prikupiti rezultate o trenutačnoj razini znanja poreznog računovodstva kod studenata od kojih neki su slušali ili slušaju ovu materiju ali i oni koji još nisu imali prilike zasebno slušati ovu materiju, te o mišljenju računovodstvenih djelatnika koji znanja poreznog računovodstva primjenjuju u praksi. Provedenim istraživanjem pokušalo se doći do odgovora na pitanja da li je potrebna dodatna edukacija i usavršavanje o poreznom računovodstvu kod studenata ekonomskih fakulteta.

Anketa je najčešće korišteni način prikupljanja podataka, posebno online putem jer su danas svi umreženi, te je mnogo jednostavnije doći do sudionika za ispunjavanje anketa. Anketa predstavlja unaprijed sastavljenu identičnu listu pitanja koju postavljamo svim ispitanicima. Nakon provedene ankete, prikupljeni podaci se analiziraju.

Tijekom mjeseci kolovoza, rujna i listopada 2018. godine provedeno je empirijsko istraživanje na temu "Uloga i značaj edukacije poreznog računovodstva". Anketa je provedena između dva različita uzorka: studenata te ljudi koji porezno računovodstvo primjenjuju u praksi. Samo istraživanje bilo je usredotočeno na važnost edukacije poreznog računovodstva. Anketiranje je provedeno putem poziva preko društvene mreže Facebook za studente osječkog ekonomskog fakulteta, putem elektronske pošte te podjelom tiskanih anketa među studentima pulskog ekonomskog fakulteta. Analizom podataka utvrđeno je da su anketnim upitnicima pristupile 252 osobe.

Anketnom upitniku koji je bio namijenjen studentima osječkog ekonomskog fakulteta pristupile su 92 osobe. Struktura ispitanika s obzirom na stupanj njihovog obrazovanja najviša je sa srednjom stručnom spremom sa postotkom od 63,04%, točnije njih 58. 20,65% ispitanika su sveučilišni prvostupnici (VŠS), točnije njih 19. Slijede ih ispitanici sa visokom stručnom spremom ili višom, 16,30%, odnosno njih 15.

Anketnom upitniku koji je bio namijenjen studentima pulskog ekonomskog fakulteta pristupilo je 111 osoba. Struktura ispitanika s obzirom na stupanj njihovog obrazovanja najviša je sa srednjom stručnom spremom sa postotkom od 61,26%, točnije njih 68, dok VŠS imaju 43 ispitanika, 38,73%

Anketnom upitniku koji je bio namijenjen osobama koje se u poslovanju susreću sa poreznom tematikom pristupilo je 49 osoba. Struktura ispitanika s obzirom na stupanj njihovog obrazovanja najviša je sa visokom stručnom spremom ili višom, 48,98%, odnosno njih 24. Slijede ih ispitanici sa višom školskom spremom, 34,69%, točnije njih 17. Najmanji broj ispitanika ima srednju stručnu spremu, njih 8, odnosno 16,33%

Rezultati koje donosimo u nastavku pokazuju bitnu informaciju kako studentima, tako i osobama koje se u poslovanju susreću sa poreznom tematikom. Prvo, kod studenata ekonomskih fakulteta u Republici Hrvatskoj potrebno je omogućiti ili uvrstiti dodatne edukacije i usavršavanja iz domene poreznog računovodstva. Drugo, kod osoba koje se u poslovanju susreću sa poreznom tematikom, odnosno rade s porezima, pobudilo se mišljenje kako svojim znanjem trebaju omogućiti pomoć studentima, te primjerima iz prakse pokušati približiti porezno računovodstvo.

4.3. Rezultati empirijskog istraživanja

U navedenom potpoglavlju ovog diplomskog rada, sažeto će se prikazati rezultati provedenog empirijskog istraživanja o važnostima edukacije i usavršavanja u domeni poreznog računovodstva.

4.3.1. Rezultati empirijskog istraživanja provedenog među studentima

Prva anketa služila je kako bi se kod studenata ispitala razina poznavanja regulative poreznog računovodstva i potrebe za dodatnim educiranjem. Bitno je napomenuti kako određeni broj studenata još uvijek ne uči Porezno računovodstvo, a jedan dio njih ga uči, dok su ga neki već i odslušali i položili. E- anketa se sastoji od 10 pitanja te su joj pristupile 92 osobe s osječkog fakulteta. Među pulskim studentima, na

uzorku od 111 osoba također je provedena identična anketa no u tiskanom obliku, koja se davala studentima preddiplomskog te diplomskog studija na ispunjavanje.

Kod studenata osječkog ekonomskog fakulteta, studenti preddiplomskog studija pristupili su u najvećem broju, njih 58, dok su studenti s diplomskog studija pristupili u manjem broju, njih 34.

Kod studenata pulskog ekonomskog fakulteta, studenti preddiplomskog studija pristupili su u najvećem broju, njih 68, dok su studenti s diplomskog studija pristupili u manjem broju, njih 43.

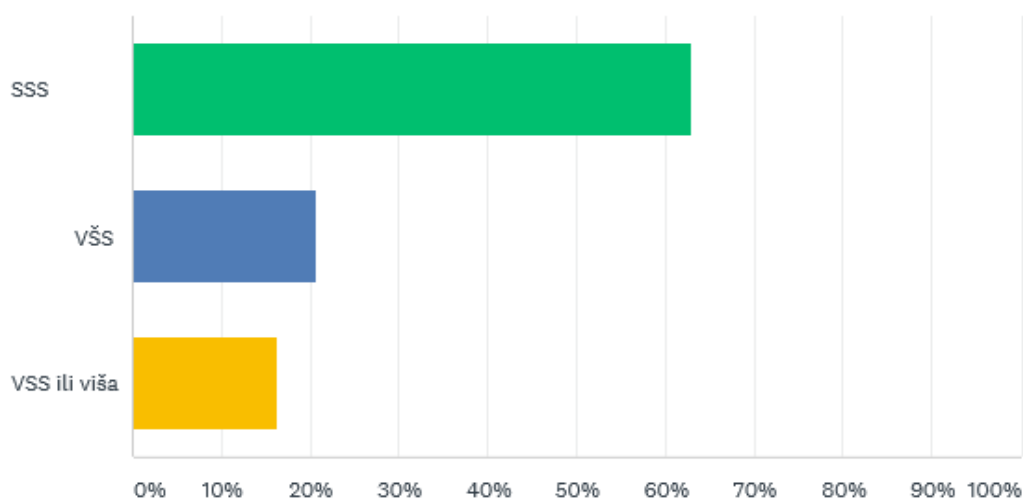
Grafikonima se osvrćemo na rezultate e-ankete studenata osječkog ekonomskog fakulteta, dok rezultate studenata s pulskog ekonomskog fakulteta komentiramo bez prikaza grafikona.

Prvo pitanje odnosi se na stručnu spremu, gdje su ponuđeni odgovori bili SSS, VŠS te VSS i viša razina od VSS. Grafikonom 1 prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 1.

Koja je Vaša stručna sprema? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Od 92 osobe osječkog ekonomskog fakulteta koje su pristupile anketi, najviše njih ima završeno srednjoškolsko obrazovanje, 63,04%, točnije njih 58. Višu školsku spremu ima 20,65% njih, točnije 19 osoba. Najmanji broj ispitanika ima VSS ili višu, njih 16,30%, točnije 15 osoba.

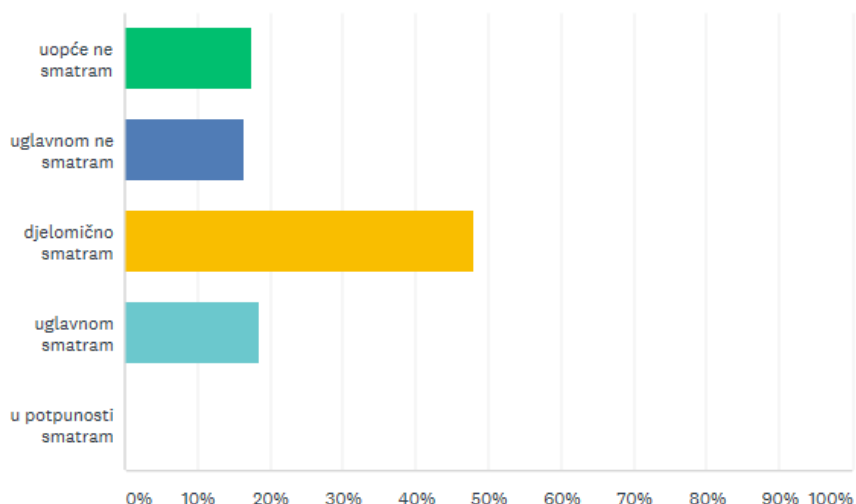
Od 111 osoba pulskog ekonomskog fakulteta koje su pristupile anketi, najviše njih ima završeno srednjoškolsko obrazovanje, 68 njih, 61,26%. dok VŠS imaju 43 ispitanika, 38,73%

Drugo pitanje odnosilo se na jasnoću i razumljivost regulative poreznog računovodstva. Ponuđeni odgovori bili su uopće ne smatram, uglavnom ne smatram, djelomično smatram, uglavnom smatram te u potpunosti smatram. Grafikonom 2. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 2.

Smatrate li regulativu poreznog računovodstva jasnom i razumljivom?
(odaberite jedan odgovor)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Od 92 ispitanika s osječkog fakulteta, najviše njih smatra regulativu poreznog računovodstva djelomično razumljivom, njih 47,83%, točnije 44 osobe. 18,48% njih, odnosno 17 osoba uglavnom smatra razumljivo. Veliki je postotak onih koji regulativu

poreznog računovodstva uopće ne smatraju razumljivom i jasnom, njih 17,39%, točnije 16 osoba te njih 16,30% koji je uglavnom ne smatraju jasnom i razumljivom, što je 15 osoba. Na ponuđeni odgovor “u potpunosti smatram” nije se odlučio niti jedan ispitanik.

Od 111 ispitanika s pulskog fakulteta, 16 studenata 2. godine preddiplomskog studija odgovorili su sljedeće: za odgovor “uglavnom smatram” opredijelila su se 2 studenta, 12,50% “u potpunosti smatram” nije imalo niti jedan zabilježen odgovor, “djelomično smatram” njih 8, točnije 50%, “uglavnom ne smatram” njih 5, točnije 31,25% a 1 student uopće ne smatra regulativu poreznog računovodstva razumljivom, što je 6,25%.

Od 111 ispitanika s pulskog fakulteta, 52 studenata 3. godine preddiplomskog studija odgovorili su sljedeće: “uglavnom smatram” njih 5, točnije 9,62%, “u potpunosti smatram” 1 student, odnosno 1,92%, “djelomično smatram” njih 36, točnije 69,23%, “uglavnom ne smatram” njih 8, točnije 15,38% a dva studenta uopće ne smatraju regulativu poreznog računovodstva razumljivom, što iznosi 3,85%.

Od 111 ispitanika s pulskog fakulteta, 23 studenata 1. godine diplomskog studija odgovorili su sljedeće: “uglavnom smatram” njih 3, točnije 13,04%, “djelomično smatram” njih 16, točnije 69,57%, “uglavnom ne smatram” njih 4, točnije 17,39% , dok se za odgovore “uopće ne smatram” te “u potpunosti smatram” nije opredijelio niti jedan student.

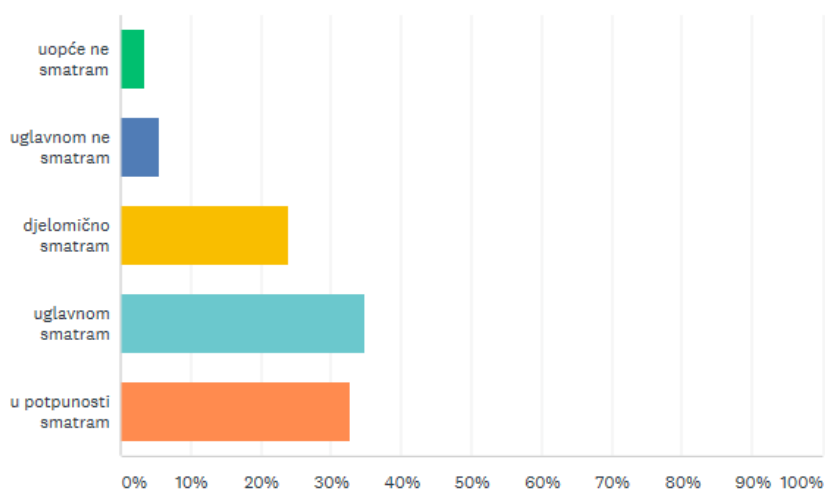
Od 111 ispitanika s pulskog fakulteta, 20 studenata 2. godine diplomskog studija odgovorili su sljedeće: “uglavnom smatram” njih 7, točnije 35%, “djelomično smatram” njih 10, točnije 50%, “uglavnom ne smatram” njih 2, točnije 10%, “u potpunosti smatram” 1, točnije 5%, dok se za odgovor “uopće ne smatram” nije opredijelio niti jedan student.

Treće pitanje odnosilo se na važnost educiranja o poreznom računovodstvu za obavljanje poslova za koje se studenti obrazuju. Grafikonom 3. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 3.

Smatrate li edukaciju o poreznom računovodstvu ključnom za kvalitetno obavljanje poslova za koje se obrazujete? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Gledano na rezultate studenata s osječkog fakulteta, vidljiva je važnost educiranja o poreznom računovodstvu kod studenata kada je riječ o poslovima koje će oni kasnije, po dolasku na tržište rada, obavljati. Najviše ispitanika, njih 34,78%, točnije 32 osobe uglavnom smatra važnost educiranja, dok njih 32,61%, točnije njih 30 u potpunosti smatra važnost edukacije za kvalitetno obavljanje poslova za koje se obrazuju. „Djelomično smatram” odgovorilo je 23,91% ispitanika, točnije njih 22. Jako mali postotak ispitanika ne smatra kako im je za kvalitetno obavljanje poslova potrebna edukacija o poreznom računovodstvu - njih 5,43% odgovorilo je „uglavnom ne smatram”, točnije njih 5, dok njih 3,26%, odnosno 3 osobe uopće ne smatra ovu tematiku važnom.

Gledano na rezultate studenata s pulskog fakulteta, također je vidljiva važnost educiranja o poreznom računovodstvu kod studenata preddiplomskog i diplomskog studija kada je riječ o poslovima koje će oni kasnije, po dolasku na tržište rada,

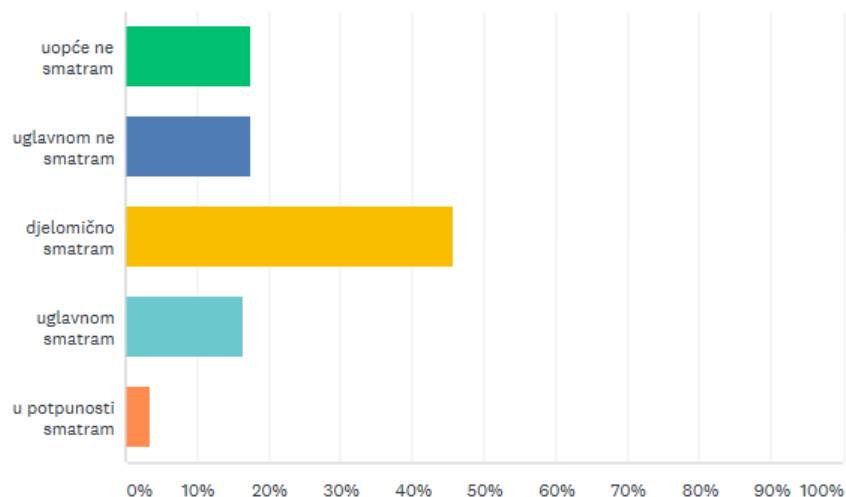
obavljati. Od ukupnog uzorka od 111 studenata, najviše ispitanika, njih 41,44%, točnije 46 osobe uglavnom smatra važnost educiranja, dok njih 36,93%, točnije njih 41 u potpunosti smatra važnost edukacije za kvalitetno obavljanje poslova za koje se obrazuju. „Djelomično smatram” odgovorilo je 18,01% ispitanika, točnije njih 20. Jako mali postotak ispitanika ne smatra kako im je za kvalitetno obavljanje poslova potrebna edukacija o poreznom računovodstvu - njih 1,80% odgovorilo je „uglavnom ne smatram”, točnije njih dvoje, dok njih 1,80%, odnosno dvije osobe uopće ne smatra ovu tematiku važnom.

Četvrto pitanje odnosilo se na količinu znanja iz poreznog računovodstva koje studenti tijekom predavanja na fakultetu stječu. Grafikonom 4. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 4.

Smatrate li da ste predavanjima na fakultetu primili dovoljno znanja iz poreznog računovodstva? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Najveći postotak studenata osječkog fakulteta djelomično smatra kako su stekli dovoljno znanja iz poreznog računovodstva tijekom predavanja na fakultetu, 45,65%, točnije 42 osobe. U istom postotku, 17,39%, njih 16 uopće ne smatra dok ih njih 17,39%, također 16 studenata uglavnom ne smatra kako su stekli dovoljno

znanja. Da su dobili odgovarajuću razinu znanja tijekom predavanja uglavnom smatra njih 16,30%, odnosno 15 studenata, a 3,26%, odnosno njih 3 u potpunosti smatra.

Od 111 ispitanika s pulskog fakulteta, 16 studenata 2. godine preddiplomskog studija odgovorili su sljedeće: za odgovor "uglavnom smatram" opredijelio se 1 student, što iznosi 6,25%, "u potpunosti smatram" nije imalo niti jedan zabilježen odgovor, "djelomično smatram" njih 6, točnije 37,50%, "uglavnom ne smatram" njih 4, točnije 25% a 5 studenata uopće ne smatra da su dobili odgovarajuću razinu znanja tijekom predavanja, što je 31,25%.

Od 111 ispitanika s pulskog fakulteta, 52 studenata 3. godine preddiplomskog studija odgovorili su sljedeće: "uglavnom smatram" njih 13, točnije 25%, "u potpunosti smatram" ne bilježi niti jedan odgovor, "djelomično smatram" njih 18, točnije 34,62%, "uglavnom ne smatram" njih 17, točnije 32,69% a 4 studenta uopće ne smatraju da su dobili odgovarajuću razinu znanja tijekom predavanja, 7,69%.

Od 111 ispitanika s pulskog fakulteta, 23 studenata 1. godine diplomskog studija odgovorili su sljedeće: "uglavnom smatram" njih 2, točnije 8,70%, "djelomično smatram" njih 14, točnije 60,87%, "uglavnom ne smatram" njih 5, točnije 21,74% , dok se za odgovore "uopće ne smatram" te "u potpunosti smatram" opredijelio po jedan student, što iznosi 4,35% za jedan te 4,35% za drugi odgovor.

Od 111 ispitanika s pulskog fakulteta, 20 studenata 2. godine diplomskog studija odgovorili su sljedeće: "uglavnom smatram" njih 7, točnije 35%, "djelomično smatram" njih 9, točnije 45%, "uglavnom ne smatram" njih 2, točnije 10% , "u potpunosti smatram" 2, točnije 10%, dok se za "uopće ne smatram" nije opredijelio niti jedan student.

Svakako zabrinjava činjenica kao 25% studenata 2. godine preddiplomskog studija uglavnom ne smatra, a njih 31,25% uopće ne smatra a su dobili odgovarajuću razinu znanja tijekom predavanja, dok kod studenata 3. godine preddiplomskog studija vidimo kako njih 32,69% uglavnom ne smatra, a 7,69% uopće ne smatra da su dobili odgovarajuću razinu. Preddiplomski studij shodno tome ne osigurava adekvatnu količinu znanja iz domene poreznog računovodstva, dok se na diplomskom studiju stvari već malo mijenjaju. Studenti 1. godine diplomskog studija u velikoj većini

smatraju kako su dobili odgovarajuću razinu znanja, 21,74% studenata uglavnom ne smatra a 4,35 uopće ne smatra, dok kod studenata 2. godine diplomskog studija samo 10% njih zaokružilo je uglavnom ne smatram, dok se na ponuđeni odgovor uopće ne smatram nije odlučio niti jedan student 2. godine diplomskog studija.

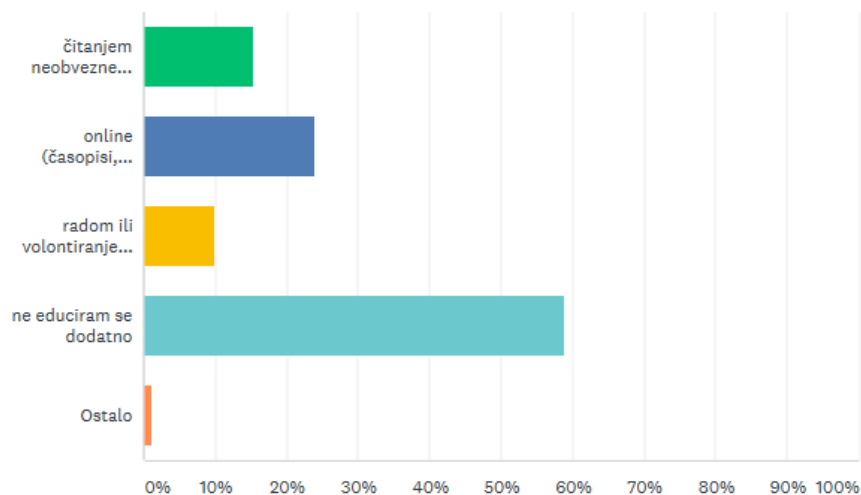
Za neka sljedeća istraživanja svakako bi trebalo ispitati i studente koji su kolegij Porezno računovodstvo već položili ili su pak tematiku poreznog računovodstva svladali u nekom drugom kolegiju.

Petim pitanjem pokušalo se saznati na koje se sve načine, osim predavanja na fakultetu, studenti dodatno educiraju o poreznom računovodstvu. Grafikonom 5. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 5.

Na koji način se educirate o poreznom računovodstvu uz predavanja na fakultetu? (odaberite najviše dva odgovora)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Na pitanje o edukaciji o poreznom računovodstvu osim kroz predavanja najveći se broj ispitanih studenata osječkog fakulteta, njih 58,7% ili 54 ispitanih, ne educira dodatno. Kod studenata koji traže druge izvore edukacije osim predavanja, njih 23,91%, odnosno 22 ispitanih studenata koristi se online izvorima (časopisi, e-

radionice, e-tečajevi i sl.). Čitanjem neobavezne literature kao dodatnim izvorom informacija i edukacije koristi se njih 15,22 %, dakle 14 ispitanih studenata. Radom ili volontiranjem kao dodatnim izvorom informacija i znanja koristi se 9,78 % ispitanih u ovom se slučaju radi o njih 9. Ostalim izvorima koristi se 1,09% ili 1 ispitana osoba.

Na pitanje o edukaciji o poreznom računovodstvu osim kroz predavanja, za 2. godinu preddiplomskog studija od njih 16, najveći se broj ispitanih studenata pulskog fakulteta, njih 75% ili 12 ispitanih, ne educira dodatno. Kod studenata koji traže druge izvore edukacije osim predavanja, njih 6,25%, odnosno samo 1 ispitani student koristi se online izvorima (časopisi, e-radionice, e-tečajevi i sl.). Čitanjem neobavezne literature kao dodatnim izvorom informacija i edukacije koristi se njih 12,50 %, dakle dvoje ispitanih studenata. Jedan student na ovaj odgovor je ostao suzdržan.

Na pitanje o edukaciji o poreznom računovodstvu osim kroz predavanja, za 3. godinu preddiplomskog studija, od njih 52, najveći se broj ispitanih studenata pulskog fakulteta, njih 55,77% ili 29 ispitanih, ne educira dodatno. Kod studenata koji traže druge izvore edukacije osim predavanja, njih 36,54%, odnosno 19 ispitanih studenata koristi se online izvorima (časopisi, e-radionice, e-tečajevi i sl.). Čitanjem neobavezne literature kao dodatnim izvorom informacija i edukacije koristi se njih 7,69 %, 4.. Ostalim izvorima koristi se jedan student, 1,92%

Na pitanje o edukaciji o poreznom računovodstvu osim kroz predavanja, za 1. godinu diplomskog studija, od njih 23, najveći se broj ispitanih studenata pulskog fakulteta, njih 44,48% ili 10 ispitanih, ne educira dodatno. Kod studenata koji traže druge izvore edukacije osim predavanja, njih 34,78%, odnosno 8 ispitanih studenata koristi se online izvorima (časopisi, e-radionice, e-tečajevi i sl.). Čitanjem neobavezne literature kao dodatnim izvorom informacija i edukacije koristi se njih 17,39 %, 4.. Ostalim izvorima koristi se jedan student, 4,35%, dok njih 3 radom ili volontiranjem, 13,04% točnije.

Na pitanje o edukaciji o poreznom računovodstvu osim kroz predavanja, za 2. godinu diplomskog studija, od njih 20, najveći se broj ispitanih studenata pulskog

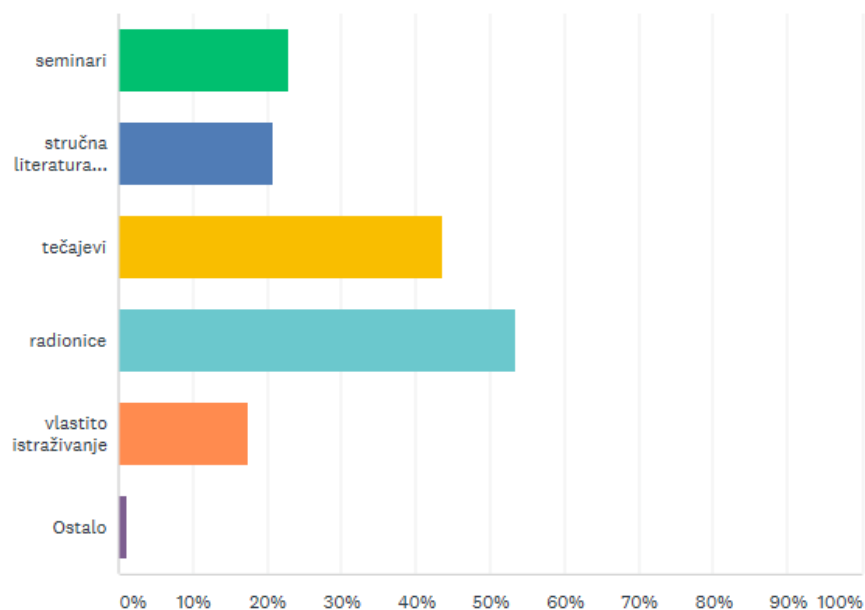
fakultet koristi online izvorima (časopisi, e-radionice, e-tečajevi i sl.), 60% njih, točnije 12 studenata. Čitanjem neobavezne literature kao dodatnim izvorom informacija i edukacije koristi se njih 30%, točnije 6. Radom ili volontiranjem educira ih se 15% točnije 3, dok 4 ispitana studenta, 20% njih se ne educira.

Dodatne edukacije u poreznom računovodstvu, osim predavanjima na fakultetu, mogu se provoditi na razne načine. Šestim pitanjem pokušalo se saznati koje od ponuđenih oblika edukacija studenti smatraju najkvalitetnijom, gdje je postojala mogućnost odabira dva odgovora. Grafikonom 6. prikazano je u kolikim postocima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 6.

Koji oblik edukacije smatrate najkvalitetnijim? (odaberite najviše dva odgovora)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Prema provedenom istraživanju, najviše studenata osječkog ekonomskog fakulteta, 53,26% ili 49 ispitanih smatra kako su radionice najkvalitetniji oblik edukacije. Tečajevi su sljedeći najbolje rangirani odgovor kojeg je zaokružilo 43,4% ispitanika odnosno 40 studenata. Za seminare se opredijelilo 22.83% dakle 21 student. Stručna

literatura (knjige, časopisi, stručni članci i sl.) dobila je 20,65% točnije 19 studenata izabralo je navedeni odgovor. Vlastito istraživanje kao najkvalitetniji oblik edukacije bira njih 17,39% odnosno 16 ispitanih studenata. Za ostale izvore kao što su iskustvo kroz rad opredijelilo se 1,09% ispitanih studenata, odnosno 1 osoba.

Prema provedenom istraživanju na preddiplomskom studiju 2. godine, od 16 studenata, najviše studenata pulskog ekonomskog fakulteta, 56,25% ili 9 ispitanih smatra kako su radionice najkvalitetniji oblik edukacije. Tečajevi su sljedeći najbolje rangirani odgovor kojeg je zaokružilo 37,50% ispitanika odnosno 6 studenata. Za seminare se opredijelilo njih 4, 25%. Stručna literatura (knjige, časopisi, stručni članci i sl.) dobila je 6,25% točnije samo 1 student izabrao je navedeni odgovor. Vlastito istraživanje kao najkvalitetniji oblik edukacije bira njih 12,50% odnosno dvoje ispitanih studenata. Za ostale izvore kao što su iskustvo kroz rad nije se opredijelio nitko od ispitanih studenata.

Prema provedenom istraživanju na preddiplomskom studiju 3. godine, od 52 studenata, najviše studenata pulskog ekonomskog fakulteta, 46,15% ili 24 ispitanih smatra kako su radionice najkvalitetniji oblik edukacije. Tečajeve bira 21,15% ispitanika odnosno 11 studenata. Za seminare se opredijelilo njih 17, 32,69%. Stručna literatura (knjige, časopisi, stručni članci i sl.) dobila je 30,77% točnije 16 studenata izabralo je navedeni odgovor. Vlastito istraživanje kao najkvalitetniji oblik edukacije bira njih 25% odnosno 13 ispitanih studenata. Za ostale izvore kao što su iskustvo kroz rad opredijelio se 1 ispitan student, 1,92%.

Prema provedenom istraživanju na diplomskom studiju 1. godine, ukupno 23 studenata, podjednak broj studenata pulskog ekonomskog fakulteta, 56,52% ili 13 ispitanih smatra kako su radionice te tečajevi najkvalitetniji oblik edukacije. Podjednak broj studenata opredijelio se za seminare te stručnu literaturu se opredijelilo njih 3, 13,04%. Vlastito istraživanje kao najkvalitetniji oblik edukacije bira njih 26,09% odnosno 6 ispitanih studenata. Za ostale izvore kao što su iskustvo kroz rad nije se opredijelio niti jedan ispitan student.

Prema provedenom istraživanju na diplomskom studiju 2. godine, ukupno 20 studenata, najveći broj studenata pulskog ekonomskog fakulteta, 55% ili 11 ispitanih smatra kako su radionice najkvalitetniji oblik edukacije. Podjednak broj studenata opredijelio se za tečajeve te stručnu literaturu, opredijelilo se njih 7, 35%. Vlastito

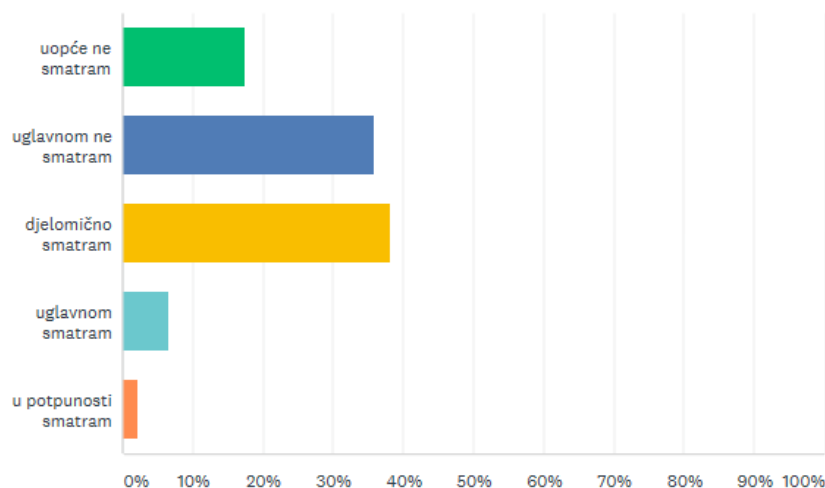
istraživanje kao najkvalitetniji oblik edukacije bira njih 10% odnosno 2 ispitanih studenata, dok seminare bira njih 20%, točnije 4 studenta. Za ostale izvore kao što su iskustvo kroz rad nije se opredijelio niti jedan ispitanik student.

Koliko znanja studenti tijekom svog fakultetskog obrazovanja steknu, te da li je ono adekvatno potkrijepljeno kada se ulazi na tržište rada, saznaje se kroz sedmo pitanje ankete. Grafikonom 7. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 7.

Smatrate li da studenti ekonomije, koji ulaze na tržište rada, raspolažu dovoljnim znanjem poreznog računovodstva? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Promatrajući grafikon 7. dolazimo da rezultata studenata osječkog ekonomskog fakulteta koji kažu kako 38,04% ispitanih studenata ili njih 35 djelomično smatra kako studenti ekonomije koji ulaze na tržište rada raspolažu sa dovoljnim znanjem. Uglavnom ne smatra njih 35,87% odnosno 33 ispitana studenta. Uopće ne smatra 17,39% dakle 16 ispitanih. Uglavnom ne smatra odgovor je za koji se opredijelilo 6,52% odnosno 6 ispitanih, dok se za odgovor u potpunosti smatram opredijelilo 2,17% odnosno 2 ispitanih.

Studenti pulskog ekonomskog fakulteta 2. godine preddiplomskog studija, veličina uzorka 16 studenata, dali su sljedeće odgovore: za odgovor “uglavnom smatram” opredijelila su se 2 studenta, 12,50% “u potpunosti smatram” nije imalo niti jedan zabilježen odgovor, “djelomično smatram” njih 7, točnije 43,75%, “uglavnom ne smatram” njih 4, točnije 26% a 3 studenta uopće ne smatra kako studenti ekonomije koji ulaze na tržište rada raspolažu sa dovoljnim znanjem, što je 18,75%.

Studenti pulskog ekonomskog fakulteta, 3. godine preddiplomskog studija, veličina uzorka 52 studenta, dali su sljedeće odgovore: za odgovor “uglavnom smatram” opredijelilo se 8 studenata, 15,38% “u potpunosti smatram” ima jedan zabilježen odgovor, točnije 1,92%, “djelomično smatram” njih 30, točnije 57,69%, “uglavnom ne smatram” njih 11, točnije 21,15% a 2 studenta uopće ne smatra kako studenti ekonomije koji ulaze na tržište rada raspolažu sa dovoljnim znanjem, što je 3,85%.

Studenti pulskog ekonomskog fakulteta, 1. godine diplomskog studija, veličina uzorka 23 studenta, dali su sljedeće odgovore: za odgovor “uglavnom smatram” nema niti jedan zabilježen odgovor, “u potpunosti smatram” odgovorio je 1 student, točnije 4,35%, “djelomično smatram” njih 7, točnije 30,43%, “uglavnom ne smatram” njih 4, točnije 17,39% a čak 11 studenta uopće ne smatra kako studenti ekonomije koji ulaze na tržište rada raspolažu sa dovoljnim znanjem, što je 17,39%

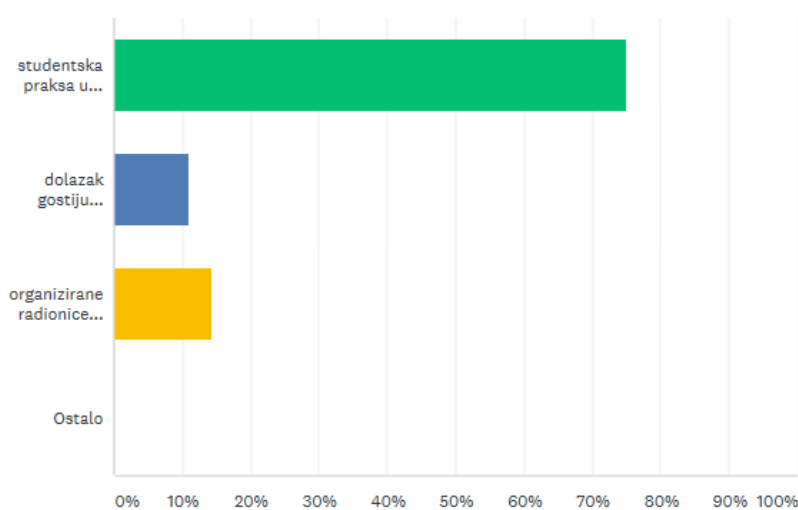
Studenti pulskog ekonomskog fakulteta, 2. godine diplomskog studija, veličina uzorka 20 studenata, dali su sljedeće odgovore: za odgovor “uglavnom smatram” opredijelila su se 2 studenta, 10%, “djelomično smatram” njih 15, točnije 75%, “uglavnom ne smatram” njih 3, točnije 15%, dok na “u potpunosti smatram” te “uopće ne smatram” nema zabilježenih odgovora.

Koje dodatne načine educiranja o poreznom računovodstvu studenti smatraju najboljima saznaje se u osmom pitanju. Grafikonom 8. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 8.

Koji dodatni način (pored obveznih predavanja) edukacije o poreznom računovodstvu smatrate najboljim za studente? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Kod studenata osječčkog ekonomskog fakulteta, studentska praksa u organizacijama koje se bave poreznim računovodstvom najbolje je rangirani odgovor na pitanje o dodatnom načinu edukacije o poreznom računovodstvu uz obvezna predavanja. Isti je zaokružilo 75 % ispitanika odnosno 69 studenata. Organizirane radionice između studenata i osoba iz prakse izbor je 14,13% ispitanih studenata odnosno njih 10. Dolazak gostiju predavača iz prakse bira 10,87% dakle 10 studenata, dok se za ostale oblike nije opredijelio niti jedan student.

Kod studenata pulskog ekonomskog fakulteta, 2.godine preddiplomskog studija, veličina uzorka 16 studenata, studentska praksa u organizacijama koje se bave poreznim računovodstvom najbolje je rangirani odgovor na pitanje o dodatnom načinu edukacije o poreznom računovodstvu uz obvezna predavanja. Isti je

zaokružilo 87,50 % ispitanika odnosno 14 studenata. Dolazak gostiju predavača iz prakse bira 12,50% dakle 2 studenta, dok se za ostale oblike te organizirane radionice između studenata i osoba iz prakse nije opredijelio niti jedan student.

Kod studenata pulskog ekonomskog fakulteta, 3. godine preddiplomskog studija, veličina uzorka 52 studenta, studentska praksa u organizacijama koje se bave poreznim računovodstvom najbolje je rangirani odgovor na pitanje o dodatnom načinu edukacije o poreznom računovodstvu uz obvezna predavanja. Isti je zaokružilo 67,31% ispitanika odnosno 32 studenta. Dolazak gostiju predavača iz prakse bira 11,54% dakle 6 studenata, dok se za organizirane radionice između studenata i osoba iz prakse opredijelilo se 21,15% studenata, točnije 11 studenata. Za ostale oblike nije se opredijelio niti jedan student.

Kod studenata pulskog ekonomskog fakulteta, 1. godine diplomskog studija, veličina uzorka 23 studenta, studentska praksa u organizacijama koje se bave poreznim računovodstvom najbolje je rangirani odgovor na pitanje o dodatnom načinu edukacije o poreznom računovodstvu uz obvezna predavanja. Isti je zaokružilo 60,84% ispitanika odnosno 14 studenta. Dolazak gostiju predavača iz prakse bira 8,70% njih, dakle 2 studenta, dok se za organizirane radionice između studenata i osoba iz prakse opredijelilo se 30,43% studenata, točnije 7 studenata. Za ostale oblike nije se opredijelio niti jedan student.

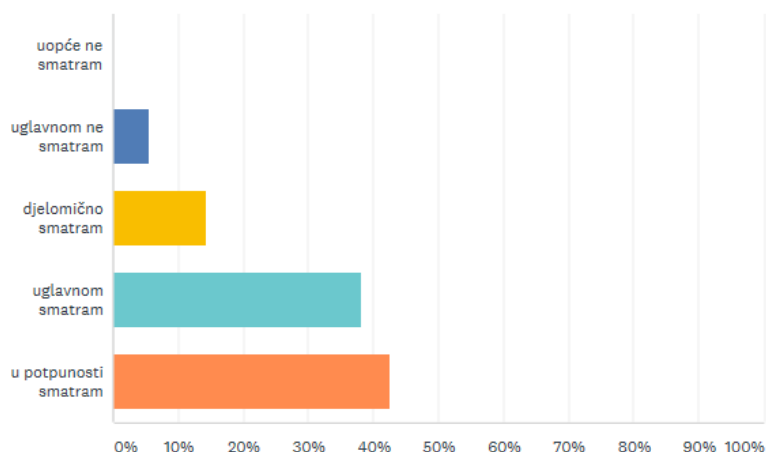
Kod studenata pulskog ekonomskog fakulteta, 2. godine diplomskog studija, veličina uzorka 20 studenata, studentska praksa u organizacijama koje se bave poreznim računovodstvom najbolje je rangirani odgovor na pitanje o dodatnom načinu edukacije o poreznom računovodstvu uz obvezna predavanja. Isti je zaokružilo 75% ispitanika odnosno 15 studenta. Dolazak gostiju predavača iz prakse te organizirane radionice između studenata i osoba iz prakse u jednakom omjeru bira 10% njih, dakle 2 studenta. Jedan student kao odgovor zaokružio je "sve navedeno", 5%.

Kolika je važnost prenošenja znanja osoba iz prakse studentima kako bi oni bolje razumjeli porezno računovodstvo, pokazali su odgovori na deveto pitanje. Grafikonom 9. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 9.

Smatrate li da bi osobe iz prakse svojim znanjem mogle pomoći studentima u boljem razumijevanju poreznog računovodstva? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Studenti osječkog ekonomskog fakulteta na ponuđeno pitanje dali su sljedeće odgovore: u potpunosti smatra da bi osobe iz prakse svojim znanjem mogle pomoći studentima u boljem razumijevanju poreznog računovodstva 42,39 % odnosno 39 studenata. Uglavnom smatra 38,04 % ili 35 studenata, dok djelomično smatra njih 14,13% dakle 13 studenata. Uglavnom ne smatra 5,43% studenata odnosno njih 5, odgovor „uopće ne smatram“ nitko od ispitanih nije zaokružio.

Studenti pulskog ekonomskog fakulteta, 2. godine preddiplomskog studija, njih 16, na ponuđeno pitanje dali su sljedeće odgovore: „u potpunosti smatram“ 50%, točnije 8, „uglavnom smatram“ 18,75%, točnije 3 studenta, „djelomično smatram“ 25% studenata, točnije 4, „uopće ne smatram“ 6,25%, 1 student. Nitko od ispitanih studenata na pitanje smatra li da bi osobe iz prakse svojim znanjem mogle pomoći studentima u boljem razumijevanju poreznog računovodstva nije zaokružio ponuđeni odgovor „uglavnom ne smatram“.

Studenti pulskog ekonomskog fakulteta, 3. godine preddiplomskog studija, njih 52, na ponuđeno pitanje dali su sljedeće odgovore: “u potpunosti smatram” 38,46%, njih 20, “uglavnom smatram” 44,23%, točnije 23 studenta, “djelomično smatram” 38,46%, njih 9. Na ponuđene odgovore “uglavnom ne smatram” te “uopće ne smatram” nije se odlučio niti jedan student.

Studenti pulskog ekonomskog fakulteta, 1. godine diplomskog studija, njih 23, na ponuđeno pitanje dali su sljedeće odgovore: “u potpunosti smatram” zaokružilo je 12 studenata, 52,17% njih, “uglavnom smatram” 10 studenata, 43,48% njih, dok se jedan student opredijelio za “uopće ne smatram”, 4,35%. Na ponuđene odgovore “djelomično smatram” te “uglavnom ne smatram” nije se odlučio niti jedan student.

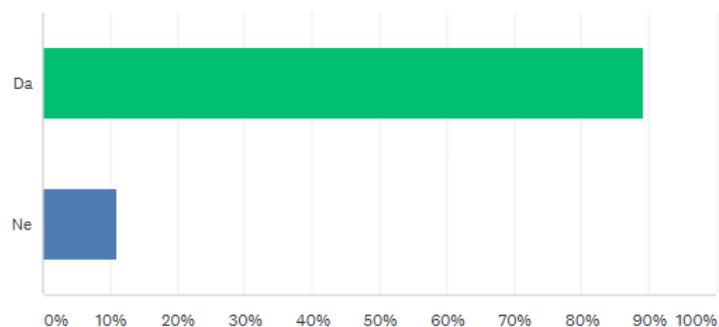
Studenti pulskog ekonomskog fakulteta, 2. godine diplomskog studija, njih 20, na ponuđeno pitanje dali su sljedeće odgovore: “u potpunosti smatram” 40%, točnije njih 8, “uglavnom smatram” 45%, točnije njih 9, “djelomično smatram” 10%, odnosno 2 studenta a “uglavnom ne smatram” zaokružio je 1 student, 5%. Na ponuđeni odgovor “uopće ne smatram” nije se odlučio niti jedan student.

Koliko bi studenata iskoristilo mogućnost pristupanja dodatnim edukacijama o poreznom računovodstvu, ukoliko im se to omogući preko fakulteta, saznaje se u 10. pitanju. Grafikonom 10. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljeni odgovori na navedeno pitanje.

Grafikon 10.

Ukoliko bi Vam preko fakulteta bila omogućena dodatna edukacija o poreznom računovodstvu, biste li iskoristili tu mogućnost? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 92 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Provedena e-anketa među studentima osječkog ekonomskog fakulteta dala je sljedeće rezultate: o samoj važnosti uvrštavanja dodatnih edukacija u fakultetsko obrazovanje govori sama činjenica kako čak 89,13% ispitanika, točnije njih 82 bi bilo voljno iskoristiti mogućnost dodatne edukacije preko fakulteta o poreznom računovodstvu. Mali dio ispitanika, 10,87%, odnosno njih 10, ne bi iskoristilo mogućnost dodatne edukacije.

Kod studenata pulskog ekonomskog fakulteta, na preddiplomskom studiju od ukupno 68 ispitanih studenata, njih 54 iskoristilo bi dodatnu edukaciju o poreznom računovodstvu ukoliko bi im preko fakulteta ista bila omogućena, što iznosi 79,41% studenata. Njih 14, odnosno 20,58% takvu mogućnost ne bi iskoristilo.

Kod studenata pulskog ekonomskog fakulteta, na diplomskom studiju od ukupno 43 ispitanih studenata, njih 40 iskoristilo bi dodatnu edukaciju o poreznom računovodstvu ukoliko bi im preko fakulteta ista bila omogućena, što iznosi 93,02% studenata. Njih 3, odnosno 6,98% takvu mogućnost ne bi iskoristilo.

4.3.2. Rezultati empirijskog istraživanja provedenog među ispitanicima iz gospodarstva

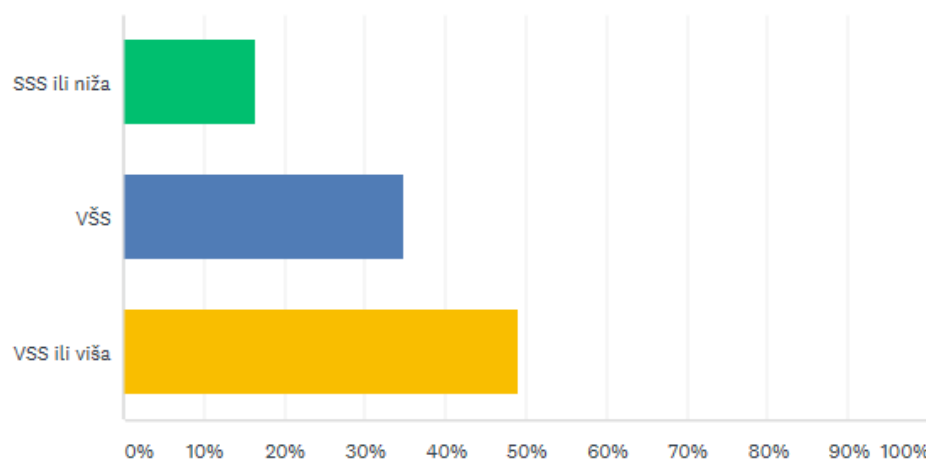
Druga anketa služila je kako bi se kod ljudi koji u svom svakodnevnom radu bivaju u doticaju s poreznim računovodstvom, odnosno ljudi koji rade vezano za poreze, poput porezne uprave, računovođa, bankara; ispitanicima iz gospodarstva. Anketa se sastoji od 10 pitanja te joj je pristupilo 49 osoba. Podaci su se prikupljali u vremenskom razdoblju od 20. kolovoza do 24. rujna 2018. godine.

Prvim pitanjem saznaje se stručna sprema ispitanika iz gospodarstva. Grafikonom 11. prikazano je u kolikim postotcima su zastupljene koje stručne spreme.

Grafikon 11.

Koja je Vaša stručna sprema?

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Struktura ispitanika s obzirom na stupanj njihovog obrazovanja najviša je sa visokom stručnom spremom ili višom, 48,98%, odnosno njih 24. Slijede ih ispitanici sa višom školskom spremom, 34,69%, točnije njih 17. Najmanji broj ispitanika ima srednju stručnu spremu, njih 8, odnosno 16,33%

„Na kojem radnom mjestu trenutačno radite“ - bilo je drugo pitanje u anketnom upitniku namijenjen ispitanicima koji čiji se djelokrug rada vezuje za poreze. Kod ovog pitanja ispitanicima je ponuđeno da sami napišu svoj odgovor. Analizom svih 49 odgovora došlo se do sljedećih rezultata:

- 20 ispitanika radi računovodstvu,
- 15 ispitanika radi u knjigovodstvu ,
- 3 ispitanika radi kao administrator,
- 2 ispitanika rade kao direktori društva,
- 1 ispitanik radi kao obrtnik,
- 1 ispitanik radi kao porezni referent,
- 1 ispitanik radi kao porezni savjetnik,
- 1 ispitanik radi kao vlasnik tvrtke,
- 1 ispitanik radi kao član uprave- direktor,
- 1 ispitanik radi kao revizor,
- 1 ispitanik radi kao ekonomist,
- 1 ispitanik radi kao trgovac te

Na uzorku od 49 ispitanika, jedan ispitanik dao je nevažeći odgovor koji nije uzet u obzir.

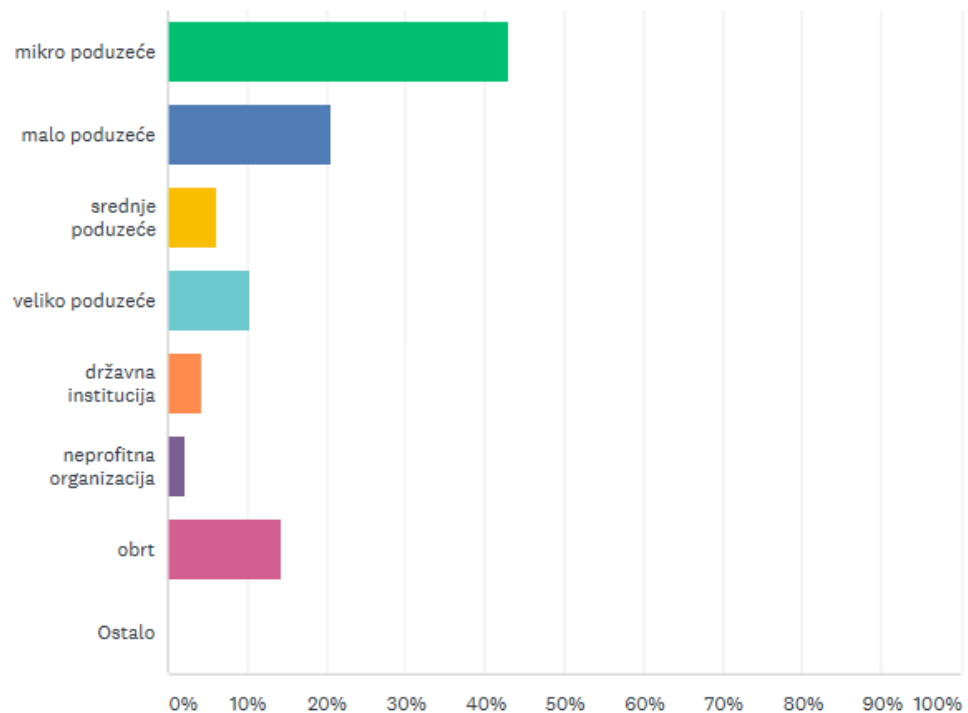
Prema gore navedenome, zaključuje se kako najveći broj ispitanika koji su sudjelovali u anketi “Uloga i značaj edukacije poreznog računovodstva” radi u knjigovodstvenim te računovodstvenim servisima.

U kojim organizacijama rade ispitanici, saznaje se sljedećim pitanjem u anketi. Navedeni odgovori prikazani su Grafikonom 12.

Grafikon 12.

Organizacija u kojoj radite je:

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

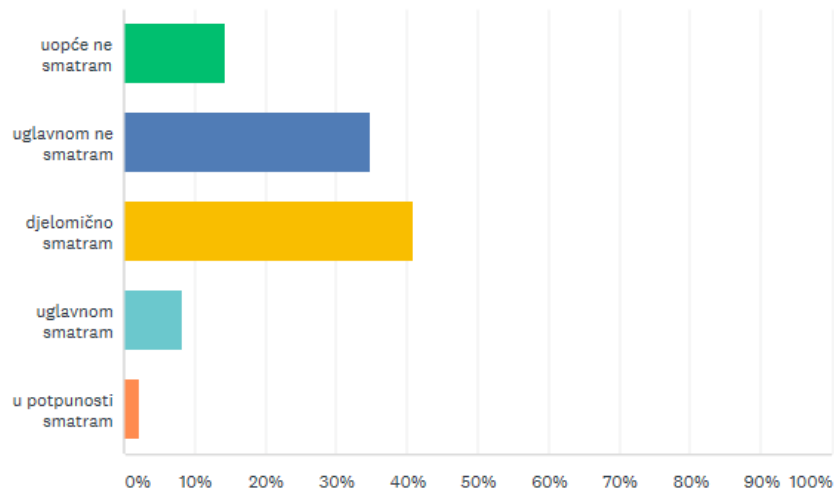
Najveći broj ispitanika radi u mikro poduzeću, 42,86%, odnosno njih 21. U malom poduzeću radi njih 20,41%, točnije 10, dok u velikom poduzeću radi njih 10,20%, točnije 5. Troje ispitanika radi u srednjem poduzeću, odnosno 6,12%, dvoje u državnoj instituciji odnosno 4,08% dok jedan ispitanik radi u neprofitnoj organizaciji, gledano u postotku 2,04%.

Koliko ispitanici iz gospodarstva regulativu poreznog računovodstva smatraju jasnom i razumljivom, saznaje se u sljedećem pitanju. Odgovori se prikazuju Grafikonom 13.

Grafikon 13.

Smatrate li regulativu poreznog računovodstva jasnom i razumljivom?
(odaberite jedan odgovor)

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

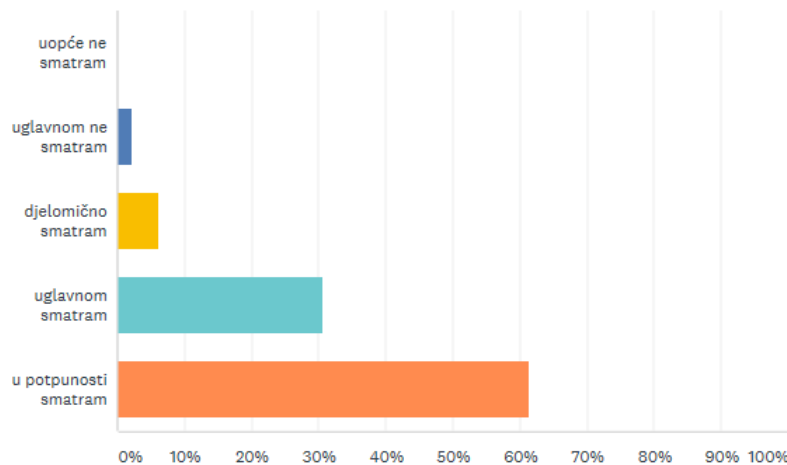
Činjenica kako veliki dio ljudi iz prakse regulativu poreznog računovodstva ne smatra jasnom i razumljivom, jasno daje do znanja kako se nešto mora poduzeti. Iako je 20 ispitanika, 40,82% njih odgovorilo kako ju djelomično smatra razumljivom, ipak je njih 34,69%, odnosno 17 odgovorilo „uglavnom ne smatram“, dok je „uopće ne smatram“ odgovorilo 14,29% ispitanika, točnije njih 7. Samu regulativu 8,16% ispitanika, odnosno njih 4 uglavnom smatra jasnom i razumljivom, a samo jedan ispitanik, 2,04% regulativu u potpunosti smatra jasnom i razumljivom.

Odgovore na pitanje da li je kontinuirana edukacije o poreznom računovodstvu ključna za kvalitetno obavljanje posla saznaje se u sljedećem pitanju, prikazano je Grafikonom 14.

Grafikon 14.

Smatrate li kontinuiranu edukaciju o poreznom računovodstvu ključnom za kvalitetno obavljanje Vašeg posla? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

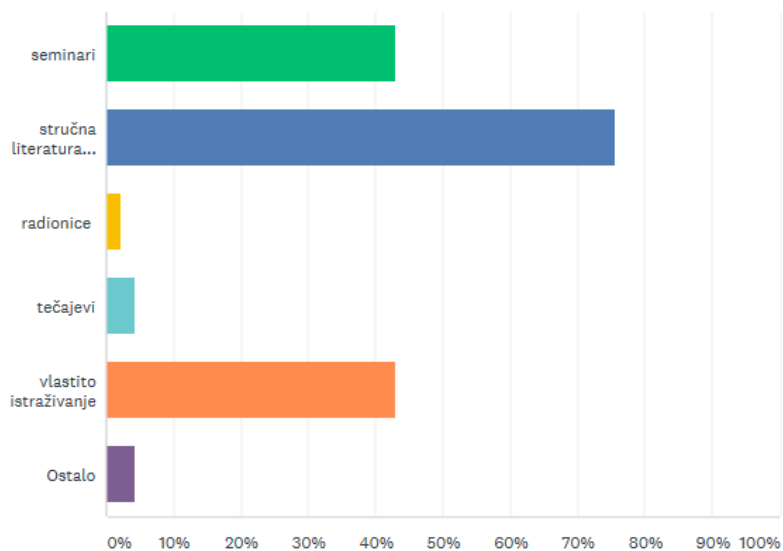
Pri obavljanju posla, kontinuiranu edukaciju o poreznom računovodstvu ključnom smatra velika većina ispitanika. Na odgovor „u potpunosti smatram” odlučilo se njih 61,22%, točnije 30, a njih 30,61%, točnije 15 odgovorilo je „uglavnom smatram”. 6,12% odgovorilo je „djelomično smatram”, točnije njih 3, dok se na ponuđeni odgovor „uglavnom ne smatram” odlučilo njih 2,04%, odnosno 1 ispitanik. Na ponuđeni odgovor „uopće ne smatram” nije se odlučio niti jedan ispitanik.

Na koje se sve načine ispitanici iz gospodarstva educiraju o poreznom računovodstvu, daje se prikaz u Grafikonu 15. Kod ovog pitanja ispitanicima su bila ponuđena dva odgovora na pitanje.

Grafikon 15.

Na koji način se najčešće educirate o poreznom računovodstvu? (odaberite najviše dva odgovora)

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Stručna literatura (knjige, časopisi i sl.) najučestaliji je odgovor na pitanje o najčešćem načinu edukacije o poreznom računovodstvu, a isti je izabran 37 puta. Seminar i vlastita istraživanja izabrani su 21 put kao najčešći način edukacije. Ostali izvori birani su 2 puta, tečajevi također 2 puta dok su najmanji broj glasova i to 1 dobile radionice.

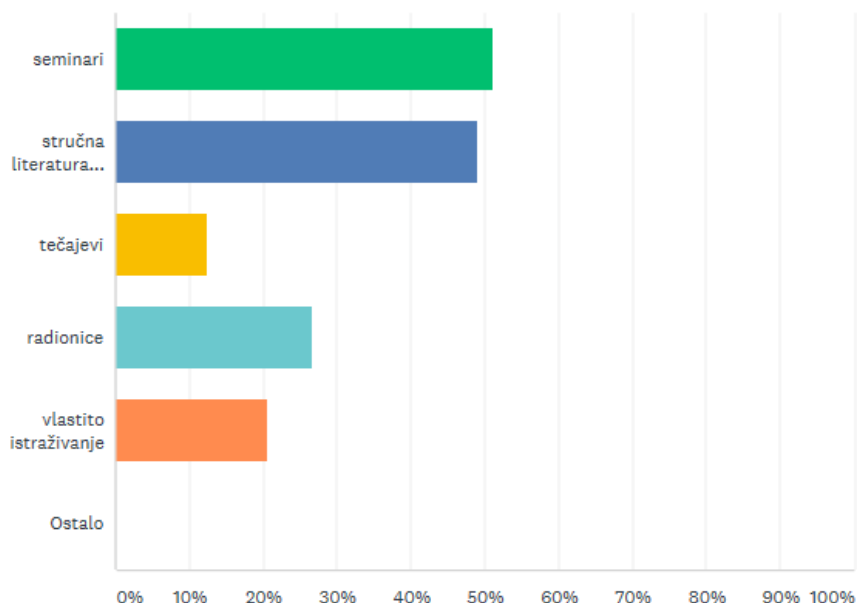

Koji oblik edukacije gospodarstvenici smatraju najkvalitetnijom saznaje se u sljedećem pitanju. Odgovori su prikazani Grafikonom 16.

Grafikon 16.

Koji oblik edukacije smatrate najkvalitetnijim? (odaberite najviše dva odgovora)

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Seminari su prema ljudima u praksi najkvalitetniji oblik edukacije o poreznom računovodstvu, a za navedeni se odgovor opredijelilo 51,02% odnosno 25 ispitanika. Tek jedan glas manje odnosno 48,98% dobio je odgovor stručna literature (knjige, časopisi, i sl.). Radionice su birane 13 puta kao najbolji odgovor odnosno 26,53%, vlastito istraživanje 10 puta odnosno 20,41% ispitanika odabralo je navedeni odgovor. Tečajeve smatra najkvalitetnijim oblikom edukacije 12,24 % dakle 6 ispitanika dok se niti jedan ispitanik nije opredijelio za ostale oblike edukacije.

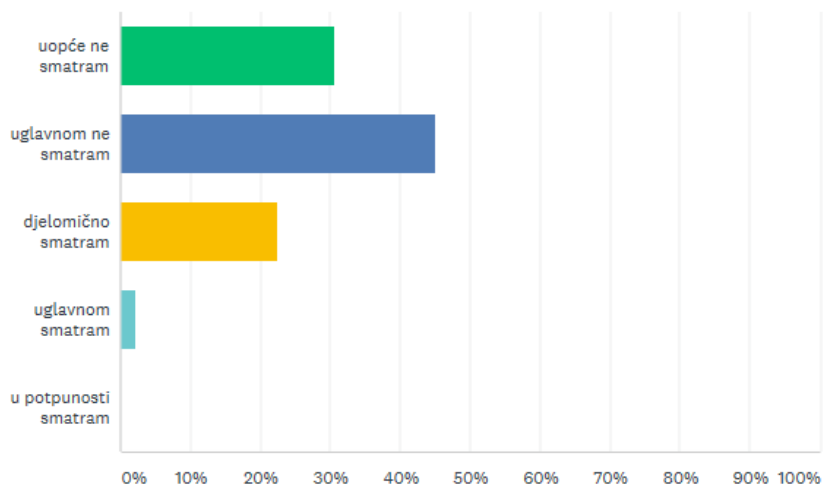
Zanimljivo je za primjetiti kako 26,53% ispitanika radionice smatra kao kvalitetan oblik edukacije o poreznom računovodstvu, no usporedbom s prethodnim pitanjem i datim odgovorima na njega, ispitanici iz gospodarstva takav način educiranja ne prakticiraju.

Koliko gospodarstvenici smatraju da studenti ekonomije koji ulaze na tržište rada imaju dovoljnu razinu znanja poreznog računovodstva, saznaje se u sljedećem pitanju. Postotak odgovora na navedeno pitanje prikazan je Grafikonom 17.

Grafikon 17.

Smatrate li da studenti ekonomije koji ulaze na tržište rada raspolažu dovoljnim znanjem poreznog računovodstva? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

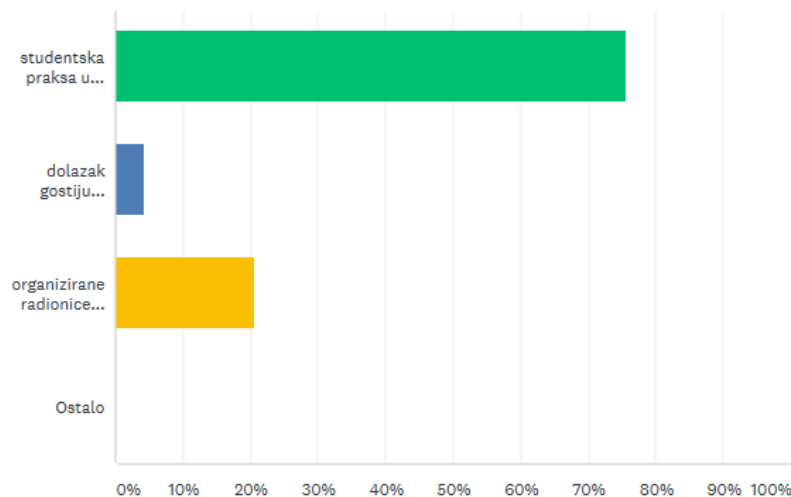
Kod ovog pitanja jasno se vidi kako većina ispitanika ne smatra kako studenti, pri ulasku na tržište rada, imaju dovoljno znanja iz poreznog računovodstva. Najveći postotak ispitanika, 44,90%, odnosno 22 ispitanika, odgovorilo je „uglavnom ne smatram”, dok je „uopće ne smatram” odgovorilo njih 30.61%, točnije 15. Njih 22,45%, točnije 11 ispitanika “djelomično smatra” kako studenti imaju dovoljno znanja iz domene poreznog računovodstva, a njih 2,04%, odnosno 1 ispitanik odgovorio je uglavnom smatram. Na ponuđeni odgovor „u potpunosti smatram“ nije se odlučio niti jedan od ispitanika.

Na koji dodatan način edukacije o poreznom računovodstvu, izuzev obveznih predavanja, gospodarstvenici smatraju da je najbolji za studente, saznaje se u sljedećem pitanju. Postotak odgovora prikazan je Grafikonom 18.

Grafikon 18.

Koji dodatni način (pored obveznih predavanja) edukacije o poreznom računovodstvu smatrate najboljim za studente? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Najveći postotak ispitanika mišljenja je kako je sa studentskom praksom u organizacijama koje se bave poreznim računovodstvom najbolje doskočiti dodatnom educiranju studenata, 75,51%, točnije njih 37. Organiziranjem radionica između studenata i osoba iz prakse 20,41%, točnije njih 10 smatra kao kvalitetan dodatni način educiranja. Na ponuđeni odgovor o dolasku gostiju predavača iz prakse odgovorilo je 4,08% ispitanika, točnije njih 2.

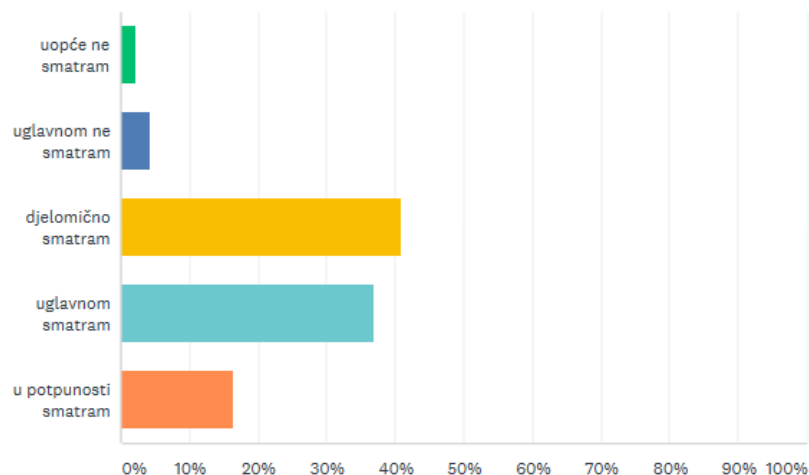
Kada se promatraju odgovori gospodarstvenika te studenata na isto pitanje, primjetno je kako obje strane studentsku praksu vide kao najbolji i najkvalitetniji način dodatnog educiranja studenata.

Kako su ispitanici iz gospodarstva u skoro svakodnevnom doticaju s poreznim računovodstvom, sljedećim pitanjem pokušalo se saznati koliko se gospodarstvenici smatraju sami sebe kao adekvatna pomoć studentima za razumijevanje poreznog računovodstva. Postotak odgovora prikazuje se Grafikonom 19.

Grafikon 19.

Smatrate li da bi Vi, kao osoba iz prakse, svojim znanjem mogli pomoći studentima u boljem razumijevanju poreznog računovodstva? (odaberite jedan odgovor)

Answered: 49 Skipped: 0

Izvor: Rezultati istraživanja

Najveći postotak ispitanika smatra kako bi svojim znanjem mogli pomoći studentima u boljem razumijevanju poreznog računovodstva, „djelomično smatram” odgovorilo je 40.82% ispitanika, točnije njih 20, dok je „uglavnom smatram” odgovorilo njih 36.73% , odnosno 18 ispitanika. Njih 16.33%, točnije 8 dalo je odgovor „u potpunosti smatram”. Mali broj ispitanika smatra kako ne bi mogli svojim znanjem pomoći studentima u boljem razumijevanju poreznog računovodstva, „uglavnom ne smatram” odgovorilo je njih 4.08%, točnije 2, dok je 1 ispitanik, dao odgovor „uopće ne smatram“, a u ukupnom postotku to je 2,04%.

5. ZAKLJUČAK

Cilj ovog diplomskog rada bio je dokazivanje važnosti dodatne edukacije u poreznom računovodstvu, kako bi se studentima olakšao izlazak na samo tržište rada na način da isti steknu više znanja i praktičnih vještina. Navedeno dokazuje postavljenja i proučavana hipoteza koja glasi: "H1: Studentima ekonomskih fakulteta diljem hrvatske potrebne su dodatne edukacije i usavršavanja u domeni poreznog računovodstva.". U sklopu rada provedeno je analitičko i empirijsko istraživanje između 203 studenta i 49 osoba iz prakse.

Iščitavanjem dobivenih rezultata možemo zaključiti kako većina ispitanih, kako studenata tako i osoba iz prakse smatra da je znanje u domeni poreznog računovodstva koje studenti trenutno dobivaju na razini fakulteta nedovoljno. Svakako zabrinjava činjenica kao 25% studenata 2. godine preddiplomskog studija uglavnom ne smatra, a njih 31,25% uopće ne smatra a su dobili odgovarajuću razinu znanja tijekom predavanja, dok kod studenata 3. godine preddiplomskog studija vidimo kako njih 32,69% uglavnom ne smatra, a 7,69% uopće ne smatra da su dobili odgovarajuću razinu. Preddiplomski studij shodno tome ne osigurava adekvatnu količinu znanja iz domene poreznog računovodstva, dok se na diplomskom studiju stvari već malo mijenjaju. Studenti 1. godine diplomskog studija u velikoj većini smatraju kako su dobili odgovarajuću razinu znanja, 21,74% studenata uglavnom ne smatra a 4,35% uopće ne smatra da je dobilo adekvatnu razinu znanja, dok kod studenata 2. godine diplomskog studija samo 10% njih zaokružilo je uglavnom ne smatram, dok se na ponuđeni odgovor uopće ne smatram nije odlučio niti jedan student 2. godine diplomskog studija.

Većina smatra kako studenti prilikom izlaska na tržište rada nisu dovoljno educirani i osposobljeni za rad u poreznom računovodstvu. Zabrinjavajući su podatci koji kažu kako se većina studenata ne educira dodatno. Na pitanje o dodatnom educiranju u smislu prakse, 89% ispitanih studenata osječkog ekonomskog fakulteta te 84% ispitanih studenata pulskog ekonomskog fakulteta (od čega 79% njih s preddiplomskog a 93% njih s diplomskog studija) iskoristilo bi navedeni oblik dodatne edukacije, kada bi im fakultet omogućio odrađivanje iste u nekom od poduzeća.

Isto tako preko 90% ispitanih osoba iz prakse smatra kako bi navedeni oblik dodatne edukacije bio izrazito koristan za studente te smatraju kako bi im oni svojim znanjem i

iskustvom mogli uvelike pomoći i prenijeti praktična znanja iz poreznog računovodstva. Naime prema dobivenim podacima većina osoba koja radi u praksi smatra kako je trenutna porezna regulativa slabo i loše razumljiva i upravo navedeno je razlog iz kojeg bi ljudi iz prakse lakše i jednostavnije prenijeli studentima određena znanja i vještine nego da ih isti pokušavaju izučiti sami.

Praksa je dakle najbolji i najkvalitetniji način stjecanja dodatnog znanja u domeni poreznog računovodstva za studente. Kombiniranjem predavanja i prakse studenti bi izlaskom sa fakulteta te ulaskom na tržište rada definitivno bili bolje pripremljeni na izazove koje tržište stavlja pred njih. Iz navedenog možemo zaključiti kako je postavljena hipoteza potvrđena kako kroz analitičko tako i kroz empirijsko istraživanje provedeno u ovom radu.

LITERATURA

Knjige:

1. Jelčić, B (1997) *Javne financije*, Informator, Zagreb
2. Kesner-Škreb, M., Kuliš, D. (2006) *Porezni vodič za građane*, Institut za javne financije, Zagreb
3. Srb, V., Čulo, I. (2006) *Javno financiranje i monetarna ekonomija*, Veleučilište u Požegi, Geno, Požega
4. Srb, V., Perić, R. (2001) *Javne financije*, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pravni fakultet u Osijeku, Osijek

Zakoni:

5. Zakon o financiranju lokalne i regionalne samouprave (NN 127/17)
6. Zakon o računovodstvu (NN 78/15, 134/15, 120/16)
7. Zakonom o poreznom savjetništvu (NN 127/00, 76/13, 115/16)

Pravilnici i brošure:

8. Hrvatska revizorska komora (2017) *Prijedlog inicijalnih teza o reguliranju računovodstvene profesije*, Ekonomski fakultet u Zagrebu, Zagreb (dostupno na: http://www.revizorskakomora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2017/15_Prijedlog%20teza%20reguliranja%20rac_profesije_281117.pdf, pristupljeno 1.09.2018.)
9. Hrvatska revizorska komora (2010) *Priručnik s objavama o međunarodnoj edukaciji*, Međunarodna federacija računovođa(IFAC), Zagreb (dostupno na: http://www.revizorska-komora.hr/pdf/MRevS/IFAC_IES_2010_hr.pdf, pristupljeno 8.09.2018.)
10. Hrvatska revizorska komora (2015) *Reguliranje računovodstvene profesije- prikaz stanja u okruženju i perspektive računovodstvene profesije u Republici Hrvatskoj*, Ekonomski fakultet u Zagrebu, Zagreb (dostupno na: www.

revizorskakomora.hr/pdf/Strucno%20savjetovanje_2015/3_Reguliranje%20racunovodstvene%20profesije.pdf, pristupljeno 18.09.2018.)

11. Međunarodna federacija računovođa (2015) *Kodeks etike za profesionalne računovođe*, IFAC (dostupno na: <https://www.ifac.org/publications-resources/kodeks-etike-za-profesionalne-ra-unovo-e>, pristupljeno 10.09.2018.)

12. Ministarstvo financija RH, Porezna uprava (2016) *Hrvatski porezni sustav*, Institut za javne financije, Zagreb (dostupno na: http://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Prirucnici_brosure/PorezniSustav_2012.pdf, pristupljeno 12.09.2018.)

13. Udruga Hrvatski računovođa (2004) *Pravilnik o programu, uvjetima i postupku stjecanja zvanja*, Neovisna udruga računovođa, poreznih savjetnika i financijskih djelatnika, Zagreb (dostupno na: <https://www.hrvatski-racunovodja.hr/ovr/ovl-rac-pravilnik.pdf>, pristupljeno 12.09.2018.)

Članci:

14. Ramljak, B., Pavić, M. (2016) *Izazovi računovodstvene profesije u budućem razdoblju*, Računovodstvo, revizija i porezi u praksi. Udruga računovođa i financijskih djelatnika Split, str. 1-11

15. Žager, K., Dečman, N. (2017) *Certificiranje i licenciranje računovodstvenih i revizijskih zvanja*, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, Posebno izdanje, str. 391.-420. (dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/203934>, pristupljeno 3.09.2018.)

16. Žager, K., Dečman, N. (2016) *Značaj kodeksa profesionalne etike za djelovanje računovođa i revizora*, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, Posebno izdanje, str. 381.-400. (Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/204422>, pristupljeno 3.09.2018.)

Mrežni izvori:

17. Agencija za znanost i visoko obrazovanje, <https://www.azvo.hr> (pristupljeno 9.09.2018.)

18. Institut za javne financije, <https://www.ijf.hr> (pristupljeno 9.09.2018.)
19. Lider, <https://lider.media> (pristupljeno 18.09.2018.)
20. Računovodstvo, revizija i financije, <https://www.rrif.hr> (pristupljeno 26.11.2018.)
21. Ministarstvo financija, Porezna uprava, <https://www.porezna-uprava.hr> (pristupljeno 9.09.2018.)

POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFIKONA

SLIKE

Slika 1. Hrvatski porezni sustav _____	9
Slika 2: Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj _____	22

TABLICE

Tablica 1. Elementi oporezivanja _____	3
Tablica 2. Podjela poreza s aspekta poreznog obveznika _____	10
Tablica 3. Struktura Okvira za Međunarodne standarde edukacije za profesionalne računovođe _____	30
Tablica 4: Struktura Međunarodnih standarda edukacije _____	32
Tablica 5: Profesionalne kompetencije računovođa _____	35

GRAFIKONI

Grafikon 1. _____	43
Grafikon 2. _____	44
Grafikon 3. _____	46
Grafikon 4. _____	47
Grafikon 5. _____	49
Grafikon 6. _____	51
Grafikon 7. _____	53
Grafikon 8. _____	55
Grafikon 9. _____	57
Grafikon 10. _____	59
Grafikon 11. _____	60
Grafikon 12. _____	62
Grafikon 13. _____	63

Grafikon 14.	64
Grafikon 15.	65
Grafikon 16.	66
Grafikon 17.	67
Grafikon 18.	68
Grafikon 19.	69

SAŽETAK

Porezno računovodstvo je dio računovodstvene grane u čijem fokusu je sustav poreznih evidencija i proračuna, a u skladu sa važećim pripadajućom zakonskom regulativom. Računovodstvena profesija u Republici Hrvatskoj je samoregulirana odnosno zakonodavni okvir do sada nije uvjetovao certificiranje zvanja. To znači da je temelj računovodstvene profesije postojeći sustav obrazovanja, a to su srednja škola te visoka učilišta i fakulteti. U današnje vrijeme, sve češće se stvaraju profesionalna udruženja koja promiču položaj i ugled određen profesije. U Republici Hrvatskoj računovodstvena profesija nije do kraja uređena, a u društvu se pojavljuju zaključci kako se tim poslom može baviti svatko. Zbog toga se predlaže licenciranje računovođa koje, između ostalog, dovodi do pitanja edukacije o poreznom računovodstvu koje više ne bi bilo samoregulirano, već bi bilo obvezno za računovođe.

Ključne riječi: porezno računovodstvo, licenciranje računovođa, edukacija u računovodstvu

SUMMARY

Tax accounting is a part of the accounting branch whose focus is the system of tax records and budgets, in accordance with the relevant legal regulations. Accounting profession in the Republic of Croatia is self-regulated, so the legal framework has so far not conditioned the certification of the profession. This means that the foundation of the accounting profession is the existing education system, which is secondary school and higher education institutions and faculties. Today, professional associations that promote the position and reputation of a particular profession are increasingly being formed. In the Republic of Croatia, accounting profession has not been fully edited, and in the society there are conclusions that everyone can deal with this business. This is why licensing of accountants is proposed, which, among other things, raises the issue of tax accounting education that would no longer be self-regulated, but would be mandatory for accountants.

Key words: tax accounting, licensing of accountants, education in accounting